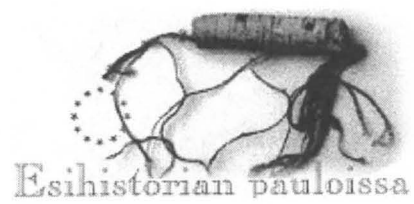

Hausjärvi Lempionkärki

Kivi- ja varhaismetallikautisen asuinpaikan sekä todennäköisesti historialliselle ajalle ajoittuvan röykkiön kaivaus 2002

Antti Bilund

HAUSJÄRVI JA LAMMI LEMPIÖNKÄRKI

PK 2133 05 HIETOINEN

x = 6751 02, y = 2556 50, z = 85-87

TUTKIMUSKOHTTEEN LUONNE: kivi- ja varhaismetallikautinen asuinpaikka ja todennäköisesti historialliselle ajalle ajoittuva röykkiö

TUTKIMUKSEN SUORITTAJA: Riihimäen kaupunginmuseo

KAIVAUKSENJOHTAJA: fil. yo Antti Bilund

Kaivaukset kuuluivat EU:n rakennerahaston Tavoite 2 ohjelmaan liittyvään "Esihistorian pauloissa"-projektiin, jonka tavoitteena on ollut edistää Hämeen maakunnan eteläosan esihistorian tuntemusta mm. matkailullisia tarkoituksia silmälläpitäen. Projektin johtaja on FT Heikki Matiskainen.

Lempiönräki on Mommilanjärven länsirannasta ulkoneva niemi. Muinaisjäännös sijaitsee niemen kärjessä olevan mäenharjanteen eteläpäässä ja itärinteellä. Maasto on ehjää metsämaata. Harjanne on ehkä ollut esihistoriallisella ajalla saari. Niemi kuuluu Hausjärveen, mutta sen kärjessä on Lammiin kuuluva erillinen kaistale, joten muinaisjäännös on kuntien rajalla. Muinaisjäännös löytyi projektiin kuuluvassa täydennysinventoinnissa syksyllä 2001. Harjanteen eteläpäässä olevalta tasanteelta löytyi koekuopasta mm. tekstiilikeramiikkaa, siitä noin 50 m pohjoiseen kvartsi-iskoksia ja 100 m pohjoiseen röykkiö. Tutkimuksilla haluttiin selvittää asuinpaikan ajoitus ja laajuus sekä röykkiön mahdollinen yhteys asuinpaikkaan.

Tasanteelle avattiin tasokaivausalue (18 m²). Sopiville kohdille, pääasiassa tasokaivausalueen ja röykkiön välille, kaivettiin yhdeksän koekuoppaa. Röykkiöstä ja sen ympäriltä poistettiin pintaturve (29 m²). Röykkiön itäpuoliskosta poistettiin kiviä kerroksittain havaittuja rakenteita säästären.

Tasokaivausalueelta saatiin runsaasti tavanomaisia asuinpaikkalöytöjä. Erityisesti keramiikan määrä on suuri. Yleisimpiä selvästi tunnistettavia tyyppisiä ovat nuorakeramiikka ja varhaismetallikautinen (tekstiilipainanteinen tai naarmutettu) keramiikka. Suuri osa keramiikasta on vaikeasti määritettävää, mutta todennäköisesti myöhäisneoliittista tai varhaismetallikautista. Löytöihin sisältyy myös lehdenmuotoinen piikärki ja kaksi viistoteräistä kvartsikärkeä. Paikka näyttää siten olleen käytössä myös jo tyypillisen kampakeramiikan aikaan ja mesoliittisella kaudella. Ainoa havaittu rakenne oli pieni pyöreä kivetty kuoppaliesi. Koekuopituksen perusteella runsaslöytöinen alue on pienialainen.

Röykkiön ympäristöstä löytyi vähän pii- ja kvartsi-iskoksia. Röykkiön todettiin rakenteensa perusteella olevan suurikokoisen kiuasmaisen tulisijan jäännös. Tulipesästä löytyi hiukan palaneita luun muruja, enimmäkseen kalan ruotoja. Röykkiön ulkoreunalta maasta löytyi yksi tuluspii. Tarkemmin ajoittavia löytöjä röykkiöstä ei saatu. Maaperästä röykkiön ympäriltä ja tulipesän pohjasta täytemaasta löytyneet kvartsi-iskokset ja piiesine eivät ilmeisesti liity röykkiöön, vaan varhaisempaan asutusvaiheeseen.

LÖYDÖT: KM 33459:1-780 (aiemmat KM 33112:1-5)

AJOITUS: kivikausi (ainakin nuorakeraaminen aika) – varhaismetallikausi, röykkiö hist. aika ?

TUTKITUN ALUEEN LAAJUUS: 56 m² (josta röykkiö ja ympäristö, 29 m², vain osittain)

KENTTÄTYÖAIKA: 8.-26.7.2002

TUTKIMUSKUSTANNUKSET: Riihimäen kaupunginmuseo

TUTKIMUSRAPORTTI: Antti Bilund 2003 (museoviraston arkeologian osaston topografian arkistossa)

Hausjärvi Lempionjärki

Kivi- ja varhaismetallikautisen asuinpaikan sekä ajoittamattoman röykkiön
kaivaus 2002

Sisältö:

1. Johdanto	2
2. Tutkimuskohde ja -menetelmät.....	2
2.1. Kohde.....	2
2.2. Kaivausalueet.....	3
2.3. Mittaukset.....	4
2.4. Kaivausmenetelmät ja dokumentointi.....	4
3. Kaivaushavainnot ja löydöt	5
3.1. Tasokaivausalue	5
3.2. Koekuopat	9
3.3. Röykkiö	13
4. Tulokset	15
5. Vaaitustaulukot	18
6. Valokuvaluettelo, diat.....	21
7. Karttaluettelo.....	23
8. Kartat	24
9. Valokuvat	39

Hanke kuuluu Euroopan yhteisön rakennerahaston Tavoite 2 -ohjelman projektiin "Esihistorian pauloissa". Rakennerahasto on ollut myös kaivausten päärahoittaja.

Hausjärvi ja Lammi, Lempiönjärki

Kivi- ja varhaismetallikautisen asuinpaikan sekä todennäköisesti historialliselle ajalle ajoittuvan röykkiön kaivaus 2002

1. Johdanto

EU:n rakennerahaston Tavoite 2 ohjelmaan liittyvän "Esihistorian pauloissa"-projektin yhteydessä tutkittiin kesällä 2002 Hausjärvellä Lempiönjärjen kivi- ja varhaismetallikautista asuinpaikkaa ja tähän liittyvää kiviröykkiötä. Riihimäen kaupunginmuseon ja Etelä-Suomen lääninhallituksen koordinoiman hankkeen tavoitteena on ollut edistää Hämeen maakunnan eteläosan esihistorian tuntemusta mm. matkailullisia tarkoituksia silmälläpitäen. Projektin johtaja on FT Heikki Matiskainen.

Hausjärvellä projekti käynnistyi vuonna 2000 arkeologi Timo Jussilan suorittamalla inventoinnilla, jonka tarkoituksena oli etsiä kaivaustutkimuksiin sopivia muinaisjäännös-kohteita. Kahta tällöin löytynyttä asuinpaikkaa (Teuronjoki ja Teuronjoensuu S) tutkittiin kaivauksin vuonna 2001. Asuinpaikkojen ajoitus ja muut tutkimuksien tavoitteisiin sisältyvät kysymykset saatiin niiden osalta kohtuullisesti selvitettyä. Uusia tutkimuskohteita pyrittiin löytämään pienimuotoisella täydennysinventoinnilla, jota Antti Bilund suoritti parina päivänä elokuun lopussa 2001. Muinaisjäännösten etsintä suuntautui tällöin erityisesti Mommilanjärven ja kuivatun Hausjärven rannoille. Inventoinnissa löytyi kaksi ehjää, projektin tavoitteiden kannalta tutkimuskohteiksi sopivaa kivikautista asuinpaikkaa. Näistä mielenkiintoisempana kaivauskohteeksi valittiin Lempiönjärjen asuinpaikka. Sen inventointilöytöihin näytti kuuluvan myös varhaismetallikautista keramiikkaa. Varhaismetallikautisia löytöjä tunnetaan projektin toiminta-alueelta vähän kivikautisiin verrattuna. Inventoinnissa asuinpaikalta löytyi myös kiviröykkiö. Sen ikää ja rakentamisen tarkoitusta ei inventointihavaintojen perusteella voitu varmasti päätellä. Röykkiön ulkonäön ja maastosijainnin sekä asuinpaikan varhaismetallikautisuuden perusteella pidettiin kuitenkin mahdollisena, että röykkiö on varhaismetallikautinen hautaröykkiö ("lapinraunio"). Kesän 2002 kaivauksen tarkoituksena oli selvittää asuinpaikan laajuus, ajoitus ja tutkimuksellinen arvo. Erityisesti haluttiin tutkia varhaismetallikautista asutusvaihetta sekä selvittää röykkiön funktio ja mahdollinen yhteys asuinpaikkaan.

Kaivaukset järjesti Riihimäen kaupunginmuseo. Kaivausjohtajana toimi fil. yo Antti Bilund ja apulaisjohtajana hum. kand. Juha Ruohonen. Työvoimana kaivauksilla olivat arkeologian opiskelijat Elina Saaranen ja Sanna Hujanen sekä kolme hausjärveläistä lukiolaista. Osan ajasta kaivauksilla työskenteli myös italialainen arkeologi Vincenza Forgia. Kaivausten kesto oli kolme viikkoa (8.-26.7.2002). Muutamana viimeisenä päivänä suoritettiin Juha Ruohosen johdolla pienimuotoisia kaivauksia myös kohteessa Teuronjoensuu S.

2. Tutkimuskohde ja -menetelmät

2.1. Kohde

Muinaisjäännös sijaitsee Hausjärven kirkosta 11,3 km koilliseen, Mommilanjärven länsirannalla. Lempiönjärki on noin 300 m leveä ja saman verran Mommilanjärven länsirannasta ulkoneva niemi. Muinaisjäännös sijaitsee niemen kärjessä olevan noin 200 m pitkän ja 100 m leveän mäenharjanteen eteläpäässä ja itärinteellä. Harjanteella kasvaa havumetsää, ja maaperä on vaihtelevan kivistä hiekkamoreenia. Niemen tyviosa harjanteen ja mannermaan välillä on alavaa savikkopeltoa. Tämä on ilmeisesti melko tuoretta vesijättöä, joten harjanne on ehkä ollut esihistoriallisella ajalla saari. Niemen kär-

jessä harjanteen pohjoispäässä on kesähuvila ja eteläpäässä saunamökki. Näille tulee tie Mommilanjärven länsirantaa kulkevalta kylätieltä, Lempion talon kohdalta.

Inventoinnissa niemen kärjessä olevan mäenharjanteen eteläpähän (45 m pohjoiskoilliseen harjanteen eteläpään juurella olevasta saunamökistä), rantatörmän päällä olevalle tasanteelle kaivetusta pienestä koekuopasta löytyi keramiikkaa, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta (KM 33112:1-4) sekä palaneita kiviä. Löydöissä oli ainakin kahdenlaista keramiikkaa: kivimurskasekoitteista ja niukkasekoitteista. Jälkimmäisessä tyyppissä oli yhdessä palassa mahdollisesti naarmutusta ja vastakkaisella pinnalla heikkoa kuviointia, joka muistutti tekstiilipainannetta.

Asuinpaikkatasanne on pohjois-etelä-suunnassa noin 35 m pitkä ja 5-15 m leveä. Se on leveimmillään eteläosassa ja kapenee vähitellen pohjoiseen. Pohjoisempana se häviää kokonaan, sillä harjanteesta itään ulkoneva kivinen niemeke ulottuu rantatörmän reunaan asti. Niemekkeen pohjoispuolella rinne taas loivenee, ja siinä on paikoin epäselviä törmäitä ja pieniä tasanteita.

Välittömästi niemekkeen pohjoispuolelta löytyi inventoinnissa koekuopasta kaksi kvartsi-iskosta (KM 33112:5). Noin 40 m metriä tästä löytöpaikasta luoteeseen havaittiin pyöreähkö, sammaleen peittämä kiviröykkiö. Se on läpimitaltaan noin 3,5 m ja muutamia kymmeniä senttimetrejä korkea. Röykkiö sijaitsee noin 25 m pitkän ja enimmillään 15 m leveän, rannan puolelta matalan törmän rajaaman tasanteen luoteispäässä. Röykkiöstä luoteeseen tasanne jatkuu kapeampana ja epäselvempänä. Kesähuvilan lähimmät ulkorakennukset ovat 35 m röykkiöstä luoteeseen.

Lempionkärki ja Mommilanjärven länsiranta sen kohdalla kuuluvat Hausjärveen, mutta niemen kärjessä on Lammiin kuuluva erillinen kaistale. Kunnan raja tulee idästä järven yli harjanteen eteläpähän, mistä se jatkuu harjanteen lakea pohjoisluoteeseen kesähuvilan länsipuolelle. Rajan kulmaa osoittava suuri kivistä ladottu rajapyykki on rantatörmän reunalla, saunamökistä 30 m pohjoiskoilliseen. Siitä noin 25 m länteen harjanteen eteläkärjen rinteellä on toinen suuri rajapyykki, joka maanomistajan mukaan osoittaa järveltä tulevan rajan suuntaa, mutta ei siis ole rajalla, vaan sen jatkeella. (Inventointiin liittyvässä tarkastuskertomuksessa viitataan tähän rajapyykkiin, sillä rantatörmän reunalla olevaa pyykkiä ei inventoinnissa havaittu.) Harjanteen yli pohjoisluoteeseen jatkuvaa rajalinjaa ei tiheän kasvillisuuden vuoksi voitu maastossa selvästi erottaa kaivausten aikana. Yleiskarttamittausten ja peruskartasta mitatun suunnan perusteella rajalinja ei luoteessa osu kumpaankaan kesähuvilan tontin kaakkoisreunalla havaittuun rajapyykkiin. Tämä voi johtua yleiskarttamittausten epätarkkuudesta. Koska rajan kulku jäi jonkin verran epäselväksi, ei sitä ole merkitty kaivausten yleiskarttaan. Joka tapauksessa on selvää, että pohjoisluoteeseen suuntautuva raja ylittää asuinpaikkatasanteen, ja asuinpaikan keskeinen löytöalue on osittain Hausjärven ja osittain Lammin puolella. Pohjoisempana harjanteen itärinteellä olevat vähäisemmät löytökohdat ja röykkiö ovat Lammin puolella.

2.2. Kaivausalueet

Kun asuinpaikka löytyi inventoinnissa syksyllä 2002, kaivettiin koekuoppia tasanteelle, sen lounaispuolella harjanteen kärjen etelärinteelle ja pohjoisemmas harjanteen itärinteelle. Näiden perusteella oli jo todettu, että asuinpaikan runsaslöytöisin alue on tasanteella. Vuoden 2002 kaivaukset aloitettiin avaamalla tasokaivausalue tasanteen keskiosa, lähelle itään laskevan rantatörmän reunaa. Tasokaivausalueesta tehtiin 6 m pitkä pohjois-etelä-suunnassa ja 3 m leveä. Alue oli jokseenkin tasaista avomaata, eikä maan pinnalla ollut havaittavissa mitään erikoista.

Asuinpaikan laajuutta ja löytötiheyden vaihtelua selvitettiin perusteellisemmin kaivamalla yhdeksän neliömetrin kokoista koekuoppaa. Yksi niistä kaivettiin tasanteen lounais-

kulmaan, tasokaivausalueen lounaispuolelle, mutta lähemmäs tasanteen keskeistä aluetta kuin vuoden 2001 etelärinteen koekuopat. Kaksi koekuoppaa kaivettiin tasanteen kapenevaan pohjoisosaan tasokaivausalueen pohjoispuolelle. Kaksi koekuoppaa kaivettiin myös tasokaivausalueesta 50-60 m pohjoiseen, mistä vuonna 2001 löytyi pari kvartsi-iskosta. Loput koekuopat sijoitettiin rökkiön ympäristöön. Yksi niistä kaivettiin rökkiön pohjoispuolelle, sen ja rannan väliin. Kolme muuta sijaitivat rökkiön itä- ja kaakkoispuolilla, missä on muutaman aarin alalla tasaista asuinpaikaksi sopivaa maastoa.

Rökkiön ympärille avattiin 29 m² kaivausalue (6 m x 5 m, pois lukien kulmasta 1 m², jossa oli suuri puu), johon kuului rökkiö ja 1-2 m leveydeltä sitä ympäröivää tasamaata. Tämä alue tutkittiin vain osittain. Rökkiöstä kaivettiin itäpuolisko. Rökkiön ympärillä tasamaalla kaivausta ei jatkettu mineraalimaan pintakerrosta syvemmälle.

2.3. Mittaukset

Kaivauskoordinaatisto sijoitettiin maaston muotojen mukaisesti siten, että x-akseli tuli likimain rantatörmän suuntaiseksi asuinpaikkatasanteen kohdalla, ja y-akseli sitä vastaan kohtisuoraan. Koordinaatistossa x-koordinaatti kasvaa pohjoiseen, ja y-koordinaatti itään. Koordinaatiston peruslinja y = 500,00 sijoitettiin siten, että se sivusi asuinpaikkatasanteen eteläpuolella olevan saunamökin luoteiskulmaa. Linjan suunnaksi mitattiin järven yli näkyviin rakennuksiin tähdäten ja vaaituskoneen kulma-asteikkoa käyttäen 7,5° peruskartan peruskoordinaatiston pohjoissuunnasta koilliseen. Koordinaatiston piste x = 500,00, y = 500,00, jota käytettiin mittausten lähtökohtana sijoitettiin peruslinjalle kohtaan, jossa linja alkaa laskeutua asuinpaikkatasanteelta etelään. Pohjoisessa peruslinja tuli kulkemaan tasokaivausalueen länsipuolitse ja mökkien välisen polun vartta kivisen niemekkeen kärkeen asti, laskeutuen siitä loivaa rinnettä pohjoiseen, missä sitä voitiin jatkaa tuulen kaatamista puista johtuen vain kohtaan x = 563. Niemekkeen kärjen pohjoispuolelle avattiin kartoituksen helpottamiseksi apulinjat y = 494 välille x = 555-572, x = 572 välille y = 458-494 ja y = 458 välille x = 572-591.

Kaivausten korkeusmittausten kiintopisteenä käytettiin asuinpaikkatasanteen kaakkoispuolella alemmalla tasanteella olevan suuren kivisen rajapyykin (x = 498, y = 511) keskellä olevan kiven korkeinta kohtaa. Sen absoluuttisen korkeuden selvittämiseksi siirrettiin korkeus Haminankylässä, Mommilanjärven ja Ansionjärven välisen Haminanjoen ylittävän sillan länsipäässä, tien eteläpuolella olevasta peruskarttaan merkitystä kiintopisteestä (kiintopisteen numero 851115, sijainti Pk 2133 04, x = 6748 66, y = 2556 46). Kiintopisteen korkeudeksi mainitaan peruskartassa 86,7 m mpy (korkeusjärjestelmä N 60). Tämän perusteella laskien kaivausten kiintopisteen absoluuttiseksi korkeudeksi saatiin 84,82 m mpy (±0,05 m). Edellä oleva tarkkuusarvio perustuu vain peruskartassa ilmoitetun korkeusluvun tarkkuuteen. Korkeuden siirrossa aiheutunut virhe tuskin kuitenkaan ylittää tätä, sillä korkeus voitiin molemmissa päissä siirtää lähes suoraan järven pintaan, joka oli mittausajankohtana 16.7.2002 aivan tyyni. Haminanjoessa, joka ainakin sillalle asti on enemmänkin salmi, ei myöskään ole mainittavaa virtausta, joka vaikuttaisi veden pinnan korkeuteen. Järven pinnan korkeudeksi saatiin 82,73 m mpy.

2.4. Kaivausmenetelmät ja dokumentointi

Tasokaivausalueella pintaturve poistettiin lapiolla. Sen jälkeen kaivausta jatkettiin lastoilla noin 5 cm kerroksina. Kaikki kaivettu maa seulottiin seulalla, jonka silmäkoko oli noin 4 mm. Löydöt otettiin talteen neliömetrin ruuduista. Esiin tulleesta liedestä otettiin maanäytteitä makrofossiilianalyysiä varten. Tasot vaaittiin metrin välein. Tasoista piirrettiin kartat sekä otettiin diakuvat ja digitaalikuvia.

Koekuopat 1-9 olivat neliömetrin kokoisia. Koska ainakin osan niistä oletettiin sijaitsevan asuinpaikan keskeisellä alueella, ne kaivettiin lastoilla kerroksina tasokaivauksen

tapaan. Pintaturpeen poiston jälkeen kaivettu maa seulottiin. Löydöt otettiin talteen jokaisessa kerroksessa kerralla koko koekuopan alueelta. Kuopat dokumentoitiin kuvamalla tasot digikuvina ja vaaitsemalla tasot. Lopuksi kuvattiin profiili kuopan joltakin seinämältä diana ja digitaalikuvana.

Röykkiön kiveyksen päältä poistettiin käsin sammal ja turve. Röykkiön ympäriltä poistettiin turve lapioilla ja mineraalimaan pinta puhdistettiin lastoin. Irronnut mineraalimaa seulottiin. Kiveyksen pinta dokumentoitiin piirtäen ja valokuvaten. Röykkiön itäpuolelta poistettiin tämän jälkeen kiviä kerros kerrallaan pyrkien säästämään havaittuja rakenteita. Röykkiön sisäosassa kivien väleissä ollut vähäinen mineraalimaa seulottiin. Huonosti seuloutuva aines seulottiin osittain vedessä pienten palaneiden luumurujen erottamiseksi. Kivikerroksen poistamisen jälkeen röykkiön itäpuolisko aina dokumentoitiin. Lopuksi piirrettiin ja valokuvattiin röykkiön keskiosan poikki muodostunut profiili.

Kaivauslöydöt on luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin päänumerolla KM 33459 ja diakuvat numeroilla 50858-50892.

3. Kaivaushavainnot ja löydöt

3.1. Tasokaivausalue

Tasokaivausalue sijoitettiin asuinpaikkatasanteen keskiosaan, lähelle itään laskevan rantatörmän reunaa. Alue oli jokseenkin tasaista, hyvin loivasti itään laskevaa avomaata. Törmä alkoi laskea itään noin metrin päässä kaivausalueen reunasta, aluksi loivana, kauempana jyrkemmin. Noin metrin asuinpaikkatasannetta alempana törmässä on toinen tasanne. Tasokaivausalueen kohdalla se on vain noin metrin levyinen. Etelämpänä se on leveämpi, mutta sielläkin kapea. Kiintopisteenä käytetty rajamerkki on etelämpänä tällä tasanteella. Alemmalta tasanteelta törmä laskee suoraan nykyiseen järven rantaan. Kaivausalueelta länteen ja luoteeseen maan pinta alkaa loivasti nousta harjanteen rinteeksi.

Kasvillisuus kaivausalueella ja tasanteella oli ruohovartista ja melko rehevää. Maan pinta oli kuitenkin enimmäkseen sammalpeitteinen. Tasanteella olevan aukion ympärillä kasvoi kuusivaltaista vanhaa metsää. Kaivausalueen kaakkoiskulmassa oli osittain maasta irti repeytynyt tuulen kaataman puun kanto. Sen ympäristössä maan pinta oli jonkin verran epätasainen. Muuten maan pinnalla ei ollut havaittavissa kiviä tai mitään muutakaan erikoista.

Tasokaivausalueen kooksi tuli 18 m² (6 m x 3 m). Sen sijainti kaivauskoordinaatistossa oli $x = 508,00-514,00$, $y = 501,00-504,00$. Vuoden 2001 inventoinnissa tasanteelle kaivettu pieni koekuoppa (KM 33112:1-4) jäi tasokaivausalueen ja rantatörmän reunan väliin. Sen koordinaatit kaivauskoordinaatistossa ovat likimain $x = 512,50$, $y = 504,50$.

1. kerros

Pintaturve poistettiin lapioilla ja irronnut maa lastoilla. Näin saatu taso dokumentoitiin (taso 1). Turvekerros oli melko rehevästä kasvillisuudesta huolimatta ohut, vain 5-10 cm. Maa oli kerroksessa tummaa hiekkamultaa. Mineraalimaa oli melko karkeaa ja soransekaisista hiekkaa, mikä ilmeisesti oli vaikuttanut siihen, että juurien sitoma turvekerros oli jäänyt ohueksi. Vielä ensimmäisessä tasossakin maa oli lähes kokonaan tummaa ja multaista, ja siinä oli juuria. Poikkeuksena oli ruutu $x = 509-510$, $y = 503-504$, missä edellä mainitun kannon jäännöksiä tienoilla oli näkyvillä kellanruskeaa hiekkaa sillä kohdalla, jolla maan pintakin oli ollut jonkin verran epätasainen. Kaivausalueen pohjoisosassa tuli ensimmäistä tasoa kaivettaessa esiin muutamia yksittäisiä kiviä.

Löytöjä kertyi 56 alanumeroa. Ne olivat tavallisia asuinpaikkalöytöjä: keramiikkaa, kvartseja, palanutta luuta ja vähän piitä. Keramiikka löytyi pieninä paloina, joiden tyyppin määrittäminen oli vaikeaa. Löytötiheys oli kohtalaisen suuri, ottaen huomioon, että seuratun maan määrä kerroksessa oli pieni.

2. kerros

Seuraava kerros kaivettiin lastoilla noin 5 cm paksuisena. Kerrosta kaivettaessa tumma multa loppui. Toisessa tasossa maa oli enimmäkseen punaruskeaa hiekkaa. Eri puolilla kaivausalueetta oli muutamia läikkä, joissa maa oli tummaa, mutta väri näytti johtuvan enemmän noesta ja hiilenmuruista kuin maan multaisuudesta. Ruudussa $x = 509-510$, $y = 503-504$ oli edelleen kantoon liittyviä juuria, ja lisäksi erikoisuutena hiekkamaan keskellä noin nyrkin kokoinen möykky savea, johon oli tarttunut pikkukiviä. Ruudussa ensimmäisessä tasossa näkyneet kellanruskea hiekka ulottui nyt noin puoli metriä leveänä vyöhykkeenä kaivausalueen eteläreunaan asti. Kellanruskea hiekka oli enemmän soransekaisena kuin maa muualla kaivausalueella. Siinä ei myöskään näyttänyt olevan löytöjä. Toisessa tasossa oli näkyvissä satunnaisia pieniä kiviä. Ainoa merkittävältä vaikuttava oli ruudussa $x = 512-513$, $y = 503-504$. Tämä litteä kivi, jonka yläpinta näkyi jo ensimmäisessä tasossa, osoittautui nyt kokonaan esiin tultuaan voimakkaasti palaneeksi ja halkeilleeksi.

Toisesta kerroksesta saatiin talteen huomattavasti enemmän kuin ensimmäisestä kerroksesta, tasan sata alanumeroa. Ne olivat saman tyyppisiä kuin 1. kerroksessa. Löytöjen määrä oli suurin alueen keski- ja pohjoisosassa. Palaneen luun määrä lisääntyi huomattavasti parissa ruudussa. Erikoisempia löytöjä olivat lehdenmuotoinen piikärki (KM 33459:56) ja kolmikulmainen piikaavin (KM 33459:54).

3. kerros

Kolmas kerros kaivettiin noin 5 cm paksuisena. Yleiskuva säilyi samanlaisena kuin edellisessä tasossa: punaruskeaa hiekkamaata, jossa oli joitakin tummia, hiilen- ja noensekaisia laikkuja. Yleensä tummat laikut vaalenivat, mutta kaksi niistä säilyi hyvin tummina ja muuttui selvärajaisemmiksi. Toinen näistä oli pieni, pyöreähkö laikku pisteen $x = 513$, $y = 502$ ympärillä. Toinen oli kaivausalueen eteläosassa edellisessä tasossa ollut laaja läikkä, joka nyt muuttui kapeaksi, kaarevaksi, kaivausalueen kaakkoiskulmaa reunustavaksi juovaksi. Kaakkoiskulmassa oleva kellanruskean hiekan alue säilyi entisellään. Siinä maa muuttui entistä vaaleammaksi ja soraisemmaksi. Pienten satunnaisesti maassa sijaitsevien kivien määrä kasvoi kaivausalueen luoteisosassa. Ruudussa $x = 512-513$, $y = 503-504$ olleen laakean palaneen kiven alta paljastui palaneista kivistä muodostuva, noin 60 cm läpimittainen kehä. Tämä näytti selvältä liedeltä, vaikka maa sen sisällä ei vielä ollutkaan kovin tummaa.

Löytöjen määrä kasvoi edelleen huomattavasti (165 alanumeroa), ja niiden alueellinen jakauma säilyi samanlaisena kuin edellisessä kerroksessa. Keramiikan määrä oli suuri, enimmillään lähes 400 g yhdessä neliömetrin ruudussa. Palaneen luun määrä kasvoi samoissa ruuduissa kuin edellisessä kerroksessakin.

4. kerros

Myös neljäs kerros kaivettiin noin 5 cm paksuisena. Yleiskuva säilyi samanlaisena kuin edellisessä tasossa. Edellä mainitut kaksi tummaa läikkä säilyivät tummina ja saman muotoisina, mutta pienuivat jonkin verran. Kellertävällä soraisella alueella kaakkoiskulmassa maalaji oli nyt puhdasta, vaaleaa ja osittain varsin irtonaista soraa. Ruudussa $x = 512-513$, $y = 503-504$ liesi oli kokonaan kivien täyttämä. Kivien väleissä oli harmaanruskeaa likamaata, joka lieden reunoilla rajautui terävästi punaruskeaan hiekkään. Punaruskea hiekka alkoi paikoitellen vaaleta. Kivien määrä lisääntyi edelleen ja kivinen

alue laajeni etelään. Runsaasti kiviä tuli esiin varsinkin niillä kohdilla, joilla punaruskea väri alkoi vaaleta.

Löytöjen määrä alkoi laskea neljännessä kerroksessa, mutta oli edelleen varsin suuri. Löytöjä kertyi 144 alanumeroa. Löytöjen laatu ja alueellinen jakauma säilyi samanlaisena kuin edellisessä kerroksessa. Eteläisimmissä ruuduissa löytöjen määrä alkoi pienetä.

5. kerros

Viides kerros kaivettiin kuten edellisekin. Tilanne kaivausalueella säilyi hyvin samanlaisena kuin edellisessä kerroksessa. Liesi erottui selvästi ympäristöstään, ja maa sen kivien välissä oli tummaa ja nokista. Kiviset alueet laajenivat kaivausalueen keskiosassa. Punaruskean hiekan väri vaaleni kivisillä alueilla. Myös kivettömällä kaivausalueen itäreunalla välillä $x = 509,80-510,80$ tuli paikoitellen esiin kellertävää hiekkaa. Kaakkoiskulman sorainen alue säilyi entisellään ja löydöttömänä. Siellä huomattiin kuitenkin viidennessä tasossa vähäisiä alueellisia eroja maa-aineksen värissä ja laadussa. Eräät vain vähän ympäristöstään poikkeavat ja mutta terävarajaiset värjäytyneen maan alueet näyttivät muun muassa muodostavan suorakulmaisen kokonaisuuden. Sen olisi voinut tulkita täytetyksi suorakulmaiseksi kuopaksi, joka olisi ulottunut kaivausalueella noin metrin matkalta ja jatkunut kaivausalueen ulkopuolelle etelässä. Koska alueen kaivaminen asuinpaikan kulttuurikerroksena tasokaivausmenetelmällä ei ollut enää tarpeellista, mutta paikalla kuitenkin oli selvä anomalia stratigrafiassa, päätettiin sorainen alue ruuduissa $x = 508-510$, $y = 503-504$ jättää kaivettavaksi myöhemmin ja paremmin anomalian laatuun sopivilla menetelmillä.

Löytöjen määrä pieneni selvästi viidennessä kerroksessa. Alanumeroiden lukumääräksi tuli 83. Erityisesti keramiikkaa löytyi edellisiä kerroksia vähemmän. Palaneen luun määrä pysyi suurena.

6. kerros

Kuudes kerros kaivettiin kuten edelliset. Kaakkoiskulman kahdessa ruudussa kaivettiin vain kulttuurikerrosta soraisen alueen ulkopuolella. Maa vaaleni niin, että selvää punaruskeaa kulttuurikerrosta oli jäljellä enää läikkinä kaivausalueen pohjoisosassa lieden ja nokimaatäplän ($x = 513$, $y = 502$) ympäristössä sekä eteläosassa kaarevan likamaajuovan ympärillä. Muualla maan väri oli enimmäkseen punertava, mutta vaaleampia kellanharmaita läikkiäkin oli siellä täällä. Kaarevan likamaajuovan todettiin kaivauksen edistyessä siirtyvän muotonsa säilyttäen hitaasti itään. Liesi oli näkyvässä selvärajaisena tummana nokimaaläikkänä, mutta kivien määrä siinä väheni. Pikkukiviä oli maassa runsaasti jo koko kaivausalueella.

Löytöjen määrä väheni edelleen. Niitä kertyi 69 alanumeroa. Löydöt alkoivat loppua, paitsi alueen eteläpäästä, myös sen luoteiskulmasta. Palanutta luuta esiintyi edelleen paikoin runsaasti, enimmillään suurin yhdestä ruudusta esiin kaivettu määrä, 240 g.

7. kerros

Seitsemäs kerros kaivettiin kuten kuudes. Seitsemässä tasossa lähes koko kaivausalueella maa oli kellanharmaata, soransekaista hiekkaa. Tämä pohjamaa oli kivistä ja soransekaista hiekkaa. Punaruskeaa hiekkamaata oli jäljellä pieninä läikkinä lieden ja entisillä paikoillaan edelleen olevien nokimaaläikkien ympärillä sekä pienellä alalla aivan kaivausalueen koilliskulmassa. Liedestä oli jäljellä ohut kivetön nokimaakerros.

Löydöt loppuivat kerrosta kaivettaessa laajoilta alueilta, joilla myös maan väri vaaleni kellertäväksi. Löytöjä kuitenkin kertyi vielä kaikista ruuduista, joistakin tosin hyvin vähän. Alanumeroiden lukumääräksi tuli 58.

Likamaaläikät ja kaivausalueen eteläosa (8. kerros)

Seitsemännen tason jälkeen kaivettiin kerralla pohjaan seitsemännen tason kartassa kaivausalueen pohjoispuoliskossa näkyvät läikät, joissa oli likamaata ja punaruskeaa hiekkaa. Kohdissa $x = 513,50$, $y = 501,60$ ja $x = 511,90$, $y = 502,90$ olleet likamaatäplät ulottuivat vain 10-15 cm seitsemännen tason alapuolelle. Pisteiden $x = 513$, $y = 502$ viereissä ollut ja useissa tasoissa selvärajaisena näkynyt täplä kaivettiin kahdessa osassa. Ensin kaivettiin eteläpuoli siten, että linjalle $x = 513$ muodostui poikkileikkaus. Poikkileikkauksesta havaittiin, että likamaa ulottui syvälle puhtaaseen maahan, noin 40 cm seitsemännen tason alapuolelle. Mitään merkkiä siitä, että likamaatäplä olisi paalun jälki tai muu rakenne, ei havaittu. Ilmeisesti kyseessä oli männyn paalujuuren jättämä jälki. Lieden nokimaa ulottui enimmillään vain muutamia senttejä seitsemännen tason alle. Punaruskea kulttuurikerros ulottui lieden alla ja varsinkin sen luoteispuolella jonkin verran syvemmälle muodostaen pitkänomaisen kuopan. Kaivausalueen koilliskulmassa hieman vaaleampi punertava kulttuurimaa muodosti erillisen kuopan. Kummassakin näistä kuopista oli löytöjä myös aivan pohjan lähellä. Mitään erityisiä rakenteita niissä ei havaittu, ja niiden funktio jäi epäselväksi. Myös yksi kaivausalueen eteläosassa ollut pieni likamaatäplä ($x = 509,50$, $y = 501,70$) kaivettiin pois.

Kaivausalueen eteläpuoliskossa ollutta kaarevaa likamaajuovaa alettiin tutkia kaivamalla sen pohjoispää kerralla pohjaan niin, että linjalle $x = 510$ muodostui seitsemännen tason alapuolella poikkileikkaus likamaan alaosaan. Likamaan syvyys seitsemännen tason alapuolelle oli enimmillään noin 20 cm. Profiilista oli nähtävissä, että likamaa ulottui ohuena, itään laskevana kerroksena kaakkoiskulmassa olevan puhtaan soran alle. Likamaajuova näytti siis jotenkin liittyvän kaakkoiskulman stratigrafiseen anomaliaan. Tämän jälkeen tilanteen selvittämiseksi kaivettiin koko alue $x = 508,00-510,00$, $y = 501,80-504,00$ samaan tasoon (8. taso). Kaivetun kerroksen paksuus oli vaihteleva, lännessä 5-10 cm, idässä jopa 20 cm, koska sorainen alue oli aiemmin jätetty myöhemmin kaivettavaksi. Aiemmin soraisella alueella havaitut värerojen muodostamat kuviot, muun muassa täytetyksi kuopaksi epäilty hahmo, hävisivät. Sen sijaan esiin tuli puhtaan, vaalean soran alta ja keskeltä teräväräinen läikkä punaruskeaa kulttuurimaata (sijainti likimain $x = 508,70-509,10$, $y = 503,30-503,70$). Tämä osoitti taas, että stratigrafia kaivausalueen kaakkoiskulmassa oli sekoittunut.

Stratigrafinen anomalia kaivausalueen eteläosassa (9. kerros)

Kaivausalueen eteläosan tutkimista jatkettiin kaivamalla väliä $x = 509,50-510,00$ soran alle laskeutuva likamaakerros pohjaan asti. Löytöjä saatiin vain punaruskeasta ja tummasta likamaasta. Löytöjä ei ollut likamaakerroksen päällä ja itäpuolella olleessa vaaleassa, mutta jonkin verran kirjavassa sorassa. Soramaata kaivettiin likamaan pohjan syvyyteen asti ja osittain jonkin verran syvemmälle. Uutena piirteenä profiilissa (kohdalla $x = 509,50$) havaittiin likamaakerroksen alapään alta alkava, ensin loivasti itään laskeva ja sitten loivasti nousevaksi kääntyvä hienojakoisesta aineksestä muodostunut kerros. Kerros oli vain parin senttimetrin paksuinen. Kerroksen päällä oli vaaleaa kirjavaa soraa, mutta alapuolella huomattavasti kovempaa, vaaleanhamaata moreenia. Kerros oli idässä havaittavissa noin kohtaan $y = 503,30$ asti. Idempänä myös sen ylä- ja alapuolella olleita erilaisia sorakerroksia oli vaikeaa erottaa toisistaan.

Seuraavaksi kaivettiin samalla tavalla väli $x = 509,00-509,50$. Löytöjä oli edelleen vain likamaassa. Niitä oli hiukan myös kahdeksannessa tasossa näkyneessä erillisessä likamaaläikässä ($x = 508,70-509,10$, $y = 503,30-503,70$), joka ulottui vain muutamia senttimetrejä tason alapuolelle. Kohdalle $x = 509,00$ muodostuneessa profiilissa stratigrafia oli periaatteessa samanlainen kuin kohdalla $x = 509,50$. Likamaa ja kirjava sora eivät kuitenkaan ulottuneet aivan yhtä syvälle kuin edellisessä profiilissa. Myöskään likamaan jatkona ollutta hienojakoista kerrosta ei ollut selvästi havaittavissa. Lopuksi kaivettiin

väli $x = 508,00-509,00$ edellä kuvatulla tavalla. Löytöjä saatiin edelleen likamaakerroksesta, ja stratigrafia oli samanlainen kuin pohjoisempänä.

Edellä kuvattu stratigrafia kaivausalueen eteläosassa on voinut muodostua siten, että suuri puu on kaatuessaan nostanut juuriensa mukana ylös suuren möykyn maata. Näyttää siltä, että puu on kaatunut itään, ja sen juuret ovat vetäneet lännessä mukanaan maata laajemmalla alueella kuin pintaturve on irronnut. Tämän jälkeen tyhjän päälle jäänyt turpeen reuna on painunut syntyneeseen kuoppaan, ja muodostaa nyt itään laskevan likamaakerroksen. Likamaakerroksen jatkona profiilissa $x = 509,50$ näkynyt ohut, hienojakoinen kerros on voinut syntyä juurakon jättämän kuopan syvinpään osaan valuneesta, sadeveden juurakosta pesemästä pohjamoreenin hienoaineksesta. Karkeamman aineksen irrotessa myöhemmin juurakosta kuoppa on täyttynyt melko puhtaalla, mutta jonkin verran sekoittuneella (kirjavalla) ja pohjamoreenia löyhemmällä soralla. Pitemmän ajan kuluessa kuoppa on kokonaan täyttynyt, ja maan pintaan on jäänyt vain vähäistä epätasaisuutta. Edellä kuvattu tapahtumaketju ei ole varma, mutta näyttää stratigrafisen anomalian todennäköisimmältä selitykseltä.

3.2. Koekuopat

Koekuoppa 1

Sijainti: Koekuoppa sijaitsee loivasti itäkaakkoon laskevalla rinteellä, asuinpaikkatasanteen pohjoispäässä, missä tasanne kapenee ja alkaa sulautua rinteeseen. Rantatörmän reuna on noin viiden metrin päässä itäkaakossa. Koordinaatit $x = 525,00-526,00$, $y = 500,00-501,00$. Maan pinta koekuopan alueella $85,99-86,09$ m mpy. Ympärillä kasvaa kuusimetsää. Maan pinta on sammaleen, osittain ruohovartisen kasvillisuuden peittämää.

Stratigrafia:

1.	sammal ja sen alla tummaa hiekkamultaa (ei vaaleaa huutoutumiskerrosta, vain paikoin hiukan vaaleaa sävyä kerroksen alareunassa), paksuus 6 cm
2.	vaaleanruskea soransekainen hiekka, joka alempana vaalenee vähän muuttuen väriltään harmaankellertäväksi, kaivettiin 35-40 cm syvyyteen

Maalaji oli karkeaa soransekaista hiekkaa. Hiekan joukossa oli melko runsaasti pyörityneitä kiviä (halkaisija 5-10 cm). Syvemmällä kiviä oli enemmän, maa oli kovaa, ja hiekka huonommin lajittunutta. Selvää kulttuurikerrosta oli havaittavissa vain ensimmäisessä tasossa (läikkänä kuopan koillisosassa), mutta ei alempana. Kuopasta löytyi *yksi pala keramiikkaa, kvartsikaavin, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta* (KM 33459:16-21). Lähes kaikki löydöt saatiin ensimmäisestä kerroksesta.

Koekuoppa 2

Sijainti: Koekuoppa sijaitsee itäkaakkoon laskevalla rinteellä. Rantatörmän reuna on noin viiden metrin päässä itäkaakossa. Rinteen kaltevuus on sama rantatörmän reunaan asti idässä ja noin 5 m päähän lännessä. Ylempänä on jyrkempi töyräs. Koekuopan ympäristössä on muutamia kiviä (läpimitta puolesta metrillä metriin). Lähimmän reuna on puolen metrin päässä koekuopan lounaispuolella. Koordinaatit $x = 534,00-535,00$, $y = 500,00-501,00$. Maan pinta koekuopan alueella $86,16-86,37$ m mpy. Ympäristössä kasvaa kuusimetsää. Pintakasvillisuus on mustikkaa, paikoin ruohoa, kieloja ja sinivuokkoja. Maan pinta on sammaleen peittämää.

Stratigrafia:

1.	sammal, paksuus 3-5 cm
2.	vaaleanharmaa hiekka paikoin sammaleen alla (huuhtoutumiskerros, alla ei selvää rikastumiskerroksen väriä), 0-2 cm
3.	harmaasävyinen, kellanruskea hiekka, kaivettiin 25-30 cm syvyyteen

Maalaji oli hienoa hiekkaa. Hiekka ei ollut kovin hyvin lajittunutta, vaan sisälsi hienojakoisempaa ainesta, ja runsaasti soraa ja pieniä kiviä. Kuopan lounaisosassa oli jonkin muutamia suurempia kiviä. Kulttuurikerrosta ei havaittu. Kuopasta löytyi *kaksi kvartsi-iskosta* (KM 33459:22) ensimmäisestä kerroksesta.

Koekuoppa 3

Sijainti: Koekuoppa sijaitsee loivasti koilliseen laskevalla rinteellä. Itään laskevan rantatörmän reuna on noin neljän metrin päässä idässä. Vuoden 2001 inventoinnissa kaivettu koekuoppa (löydöt KM 33112:5) sijaitsi koekuopasta 3 noin 5 m pohjoiseen. Koordinaatit $x = 562,00-563,00$, $y = 497,00-498,00$. Maan pinta koekuopan alueella 85,75-85,90 m mpy. Ympärillä kasvaa suuria kuusimetsää. Pintakasvillisuus on enimmäkseen mustikkaa, paikoin ruohoa. Maan pinta on sammaleen peittämää.

Stratigrafia:

1.	Sammal ja tumma humuksensekainen hiekka, paksuus 7 cm
2.	vaaleanharmaa hiekka (huuhtoutumiskerros), 15 cm
3.	punaruskea, kova, soransekainen hiekka, joka vaalenee vähän aivan kuopan pohjalla, kaivettiin 20-33 cm, profiilin kuvausta varten osittain 45 cm syvyyteen

Maalaji oli karkeaa hiekkaa. Pinnan lähellä (20-25 cm) hiekka on hienompaa ja pehmeämpää. Siinä oli runsaasti pyörityneitä kiviä (halkaisija 5-15 cm). Syvemmällä maa oli kovaa ja sisälsi runsaasti soraa. Kuopasta löytyi *kvartsi-iskoksia* (KM 33459:23-25) kolmesta ensimmäisestä kaivauskerroksesta, mutta ei mitään syvemmältä.

Koekuoppa 4

Sijainti: Koekuoppa sijaitsee loivasti eteläkaakkoon laskevalla rinteellä. Paikalle ulottuu koillisesta asuinpaikkatasanteen lounaisin kulma. Etelän puolella rinne (rantatörmä ?) jyrkkenee hieman. Koordinaatit $x = 500,00-501,00$, $y = 493,00-494,00$. Maan pinta koekuopan alueella 86,12-86,23 m mpy. Ympärillä kasvaa kuusimetsää. Pintakasvillisuus on pääasiassa ruohovartista (heinää, sinivuokkoa, lillukkaa), mutta maan pinnalla on paikoin myös sammalta.

Stratigrafia:

1.	Ruohoturve, jossa vähän hiiltä ja nokea, paksuus 7 cm
2.	vaaleanharmaa soransekainen hiekka (huuhtoutumiskerros), 15 cm
3.	punaruskea kova sora, jonka seassa hiekkaa (rikastumiskerros), kaivettiin noin 30 cm syvyyteen, profiilin kuvausta varten osittain yli 40 cm

Maalaji oli karkeahkoa hiekkaa, jossa oli runsaasti soraa ja pieniä kiviä (halkaisija 5 cm). Noin 15 cm syvyydessä maa muurtui tiiviiksi soraksi, jonka joukossa oli hiekkaa. Soramaa oli niin kovaa, että sitä oli vaikea kaivaa lapiolla. Kuopasta löytyi vähän *keramiikkaa ja kvartsi-iskoksia* (KM 33459:26-28) kahdesta ensimmäisestä kaivauskerroksesta, mutta ei mitään syvemmältä.

Koekuoppa 5

Sijainti: Koekuoppa sijaitsee loivasti koilliseen laskevalla rinteellä. Itään laskevan rantatörmän reuna on noin seitsemän metrin päässä idässä. Vuoden 2001 inventoinnissa

kaivettu koekuoppa (löydöt KM 33112:5) sijaitsee koekuopasta 5 noin 5 m kaakkoon. Koordinaatit $x = 572,00-573,00$, $y = 492,00-493,00$. Maan pinta koekuopan alueella 85,58-85,63 m mpy. Ympärillä kasvaa kuusimetsää. Pintakasvillisuus (ruohoa, mustikkaa, sammalta) on kuusien varjostuksen vuoksi niukkaa.

Stratigrafia:

1.	sammal ja ruohoturve, tummaa humuksensekaista hiekkaa, paksuus 6 cm
2.	paikoin vaaleanharmaa hiekka (huuhtoutumiskerros), 0-2 cm
3.	punaruskea hiekka (rikastumiskerros), joka aivan alhaalla vaalenee vähän, kuopan itäpuoliskossa tummanruskeita - mustia möykkyjä, ilmeisesti rautapitoisia saostumia, kaivettiin noin 30 cm syvyyteen, profiilin kuvausta varten osittain noin 45 cm

Maalaji oli karkeahkoa, hyvin lajittunutta hiekkaa (rantahiekkaa), jossa oli vähän pieniä pyörityneitä kiviä (halkaisija 5-10 cm). Koekuopan koilliskulmassa oli alemmissa kerroksissa kivikasauma, jonka muodostumistapa ei kuoppaa kaivettaessa selvinnyt. Mitään merkkiä siitä, että se olisi syntynyt ihmistoiminnan tuloksena ei havaittu. Maa-aines kivien välissä ei näyttänyt mitenkään poikkeavan maa-aineksesta muualla kuopassa. Kuopasta ei saatu löytöjä, eikä siinä havaittu selvää kulttuurikerrosta.

Koekuoppa 6

Sijainti: Koekuoppa sijaitsee tasaisella maalla, samalla tasanteella kuin rökkiö, mutta sen toisessa päässä. Rökkiöön noin 15 m päässä luoteessa. Tasannetta rajaava koilliseen laskeva matala rantatörmä on noin kolmen metrin päässä koillisessa. Törmän reuna on vallimainen ja hieman koekuoppaa ylempänä. Etelässä rinne nousee melko jyrkkänä aivan koekuopan läheltä. Koordinaatit $x = 572,00-573,00$, $y = 473,00-474,00$. Maan pinta koekuopan alueella 86,86-86,87 m mpy. Ympärillä kasvaa kuusimetsää. Pintakasvillisuus on mustikkaa. Maan pinta on sammaleen peittämä.

Stratigrafia:

1.	sammal, noen- ja hiilensekainen tumma hiekka paksuus 8-10 cm
2.	vaaleanharmaa hiekka (huuhtoutumiskerros), 5-7 cm
3.	punaruskea hiekka (rikastumiskerros), joka vaalenee vähitellen keltaiseksi 35-40 cm syvyydessä (huuhtoutumiskerros), kaivettiin noin 40 cm

Maalaji oli keskikarkeaa hiekkaa, jossa oli jonkin verran soraa ja pieniä kiviä sekä muutamia suurempia kiviä (halkaisija yli 10 cm). Kuopasta löytyi *kvartsiesineitä* ja *-iskoksia* (KM 33459:29-35).

Koekuoppa 7

Sijainti: Koekuoppa sijaitsee lähes tasaisella maalla, samalla tasanteella kuin rökkiö, ja siitä noin 8 m itään. Tasannetta rajaava koilliseen laskeva matala rantatörmä on aivan koekuopan vieressä koillisessa. Törmän reuna on selvästi vallimainen. Koekuoppa sijaitsee tämän vallin juurella. Koekuopasta 2-3 m kaakkoon on selvästi ihmisen kaivama, pyöreä, noin metrin läpimittainen kuoppa, jota ympäröi matala valli. Koordinaatit $x = 583,00-584,00$, $y = 467,00-468,00$. Maan pinta koekuopan alueella 86,29-86,41 m mpy. Ympärillä kasvaa suuria mäntyjä ja kuusia. Pintakasvillisuus on mustikkaa. Maan pinta on sammalen peittämää.

Stratigrafia:

1.	Sammal, tumma noen- ja hiilensekainen hiekka, paksuus 5-15 cm
2.	vaaleanharmaa hiekka (huuhtoutumiskerros), 0-10 cm
3.	punaruskea hiekka (rikastumiskerros), kaivettiin kivisyyden vuoksi vain noin 20 cm syvyyteen, enimmillään luoteiskulmassa 30 cm, missä punaruskean hiekan väri ei vielä vaalentunut

Maalaji oli keskikarkeaa hiekkaa, jossa oli runsaasti pyörityneitä kiviä (halkaisija 5-30 cm). Maata oli vain vähän kivien väleissä. Kivet kuuluvat ilmeisesti törmän reunan vallimaiseen rantamuodostumaan. Mitään merkkiä siitä, että kyseessä olisi kivirakenne, ei havaittu. Kuopasta löytyi *yksi kvartsi-iskos* (KM 33459:36).

Koekuoppa 8

Sijainti: Koekuoppa sijaitsee loivasti pohjoiseen laskevalla rinteellä, röykkiön pohjoispuolella. Röykkiön reuna on noin seitsemän metrin päässä koekuopasta. Kuopan kohdalla rinne on vähän jyrkempi kuin sen röykkiön kohdalla. Koekuopan ja röykkiön välissä, noin neljän metrin päässä koekuopasta, on matala, kivinen rantatörmä. Ympäristössä on muutamia maan pinnalle erottuvia kiviä. koekuopan lounaiskulmasta noin puoli metriä lounaaseen on noin puolen metrin läpimittainen, sammaloitunut, mutta ilmeisesti melko tuore kuoppa. Koordinaatit $x = 591,50-592,50$, $y = 459,00-460,00$. Maan pinta koekuopan alueella 85,68-85,85 m mpy. Ympäriällä kasvaa suuria mäntyjä ja kuusia. Pintakasvillisuus on mustikkaa. Maan pinta on sammaleen peittämä.

Stratigrafia:

1.	Sammal ja kangasturve, tummaa humuksensekaista hiekkaa, paksuus 7 cm
2.	keltainen hiekka (ilmeisesti viereisestä kuopasta), 2 cm
3.	tumma hiilen- ja noensekainen hiekka, 0-5 cm
4.	vaaleanharmaa hiekka (huuhtoutumiskerros), jonka yläosassa paikoin nokea ja hiiltä, 5-10 cm
5.	punaruskea hiekka (rikastumiskerros), joka vaalenee alempana kellanruskeaksi, 15-30cm

Maalaji oli keskikarkeaa hiekkaa, jossa oli runsaasti pyörityneitä kiviä (halkaisija 5-15 cm). Kuopasta ei saatu löytöjä, eikä siinä havaittu selvää kulttuurikerrosta.

Koekuoppa 9

Sijainti: Koekuoppa sijaitsee loivasti pohjoiskoilliseen laskevalla rinteiden alaosassa, röykkiöstä noin 8 m kaakkoon. Koordinaatit $x = 573,00-574,00$, $y = 464,00-465,00$. Maan pinta koekuopan alueella 86,96-87,11 m mpy. Ympäriällä kasvaa suuria kuusia. Pintakasvillisuus on mustikkaa. Maan pinta on sammaleen peittämä.

Stratigrafia:

1.	Sammal, noen- ja hiilensekainen tumma hiekka, paksuus 8-10 cm
2.	harmaa hiekka (huuhtoutumiskerros), 2-5 cm
3.	punaruskea hiekka (rikastumiskerros), joka vaalenee alempana keltaiseksi kuopan etelälaidalla, kaivettiin 25-35 cm syvyyteen

Maalaji oli karkeaa hiekkaa, jossa oli runsaasti soraa ja pieniä pyörityneitä kiviä (halkaisija noin 5 cm). Kuopasta löytyi *pii- ja kvartsi-iskoksia* (KM 33459:37-41).

3.3. Röykkiö

Röykkiö oli ennen kaivausta lähes täysin sammaleen ja risujen peittämä. Vain muutamia kiven kulmia oli paljaana näkyvissä. Sammalkerroksen läpi oli havaittavissa, että röykkiö koostui enimmäkseen melko suurista, keskimäärin 20-30 cm läpimittaisista irto-kivistä. Röykkiö näytti muodoltaan pyöreähköltä ja varsin säännölliseltä. Reuna oli selvästi havaittavissa, sillä maan pinta ympäristössä ei ollut kivistä. Röykkiön keskellä oli tasanne tai matala kuoppa.

Röykkiön ympärille avattiin 6 m pitkä ja 5 m leveä kaivausalue, jonka sijainti kaivauskoordinaatistossa oli $x = 580-586$, $y = 456-561$. Röykkiö sijaitsi alueen keskellä. Sen yhtenäisen kiveyksen reuna oli idässä ja lännessä vajaan metrin, pohjoisessa ja etelässä puolentoista metrin päässä kaivausalueen reunoista. Röykkiötä ympäröivässä kaivausalueen osassa oli jonkin verran irtokiviä, jotka selvästi olivat peräisin röykkiöstä. Muuten maasto oli loivasti pohjoiseen laskevaa, melko tasaista, sammalen ja varpukasvillisuuden peittämää kangasmaata. Kaivausalueen luoteiskulmassa kasvoi suuri mänty, jonka vuoksi yksi neliömetri jätettiin kaivamatta. Kaivausalueen koilliskulmasta poistettiin yksi pieni kuusi. Kaivausalueen kaakkoisosassa, aivan röykkiön reunan vieressä oli suuri kanto.

Pintakerrokset

Kaivaus aloitettiin poistamalla käsin sammal röykkiön päältä. Kiveys puhdistettiin sammaleen jäännöksistä ja humuksesta harjaa käyttäen. Puhdistettuna kiveys näytti jokseenkin pyöreältä. Yhtenäisen kiveyksen reunasta toiseen mitattuna sen läpimitta oli noin neljä metriä. Kivet olivat keskimäärin suurempia reunoilla. Osa reunoilla olevista suuremmista kivistä oli irrallaan muuten melko tasaisen kiveyksen päällä. Näytti siltä, että ne oli vieritetty reunoille röykkiön keskeltä, missä oli noin metrin läpimittainen matala kuoppa, jossa kiveys koostui pienistä kivistä. Palaneita kiviä oli näkyvillä jonkin verran, enemmän röykkiön keskiosassa, reunoilla vain muutamia yksittäisiä. Röykkiön kaakkoislaidalla eräät päällimmäisten ja sijainniltaan satunnaisten kivien alla olevat kivet näyttivät muodostavan lounaasta koilliseen suuntautuvan linjan (noin pisteestä $x = 481,50$, $y = 458,50$ pisteeseen $x = 583,00$, $y = 460,00$). Samanlaisia linjoja voi hyvällä mielikuvituksella hahmottaa myös tätä vastaan kohtisuorassa röykkiön lounais- ja koillisreunoilla, mutta ne olivat huomattavasti epäselvempiä. Selvästi havaittavia rakenteita kiveyksessä ei näkynyt.

Seuraavaksi poistettiin lapiolla ohut kangasturve röykkiötä ympäröivältä kaivausalueen osalta. Turpeen alta tuli esiin kangasmaalle tyypillinen tumma, vähän hiilenmuruja ja nokea sisältävä, humuksensekainen hiekkamaa. Maalaji oli tiivistä ja kovaa hiekkamoreenia, jossa oli melko paljon soraa ja pyörityneitä pikkukiviä. Poikkeuksena oli röykkiön lounaislaita, missä esiin tullut hiekkamaa oli väriltään tummanruskeaa ja vähäkivisempää.

Röykkiön kaivausta päätettiin jatkaa siten, että aluksi kaivetaan röykkiön itäpuoliskoa pyrkien selvittämään onko röykkiössä havaittavissa säännöllisiä rakenteita. Röykkiötä ympäröivää aluetta kaivettiin tämän jälkeen vain siltä osin kuin oli tarpeellista puhdistaa röykkiön kiveyksen alta esiin tullut luontainen mineraalimaan pinta. Kaivauksen loppuun mennessä aiemmin puhdistettu tumma, humuksensekainen pinta sekoittui liikkumisen ja sateen vaikutuksesta. Sitä uudelleen puhdistettaessa tuli ohuen tumman ja humuksensekaisen kerroksen alta monin paikoin esiin puhtaampi vaaleanharmaa hiekkama (huuhtoutumiskerros). Tämän syvemmälle röykkiön ympäristön kaivamista ei jatkettu.

Löytöinä humuksensekaisesta maasta ja huuhtoutumiskerroksesta saatiin yhdeksän kvartsi-iskosta ja kaksi piiesinettä (KM 33459:1-11). Osa näistä löytyi röykkiön ulkopuolelta, osa röykkiön kiveyksen alta niillä alueilla, joilta kiveys poistettiin kokonaan.

Röykkiön itäpuolisko

Röykkiö jaettiin kahteen osaan pohjois-etelä-suunnassa pitkin linjaa $y = 458$. Linjan itäpuolella oleva röykkiön osa oli hieman läntistä suurempi. Röykkiön keskipiste ja keskellä oleva kuoppa jäivät itäpuoliskoon. Itäpuoliskosta alettiin poistaa kiviä kerros kerrallaan.

Ensimmäisessä kivikerroksessa poistetut kivet olivat aivan irtonaisia ja enimmäkseen suurehkoja. Varsinkin röykkiön reunoilla kivet olivat suuria, jopa puolen metrin pituisia. Näiden poistamisen jälkeen röykkiö supistuikin melkoisesti, erityisesti itä- ja kaakkoisreunaltaan. Röykkiön keskiosassa kivet olivat pienempiä, ja poistettu kerros siten huomattavasti ohuempi kuin reunoilla. Kivikerroksen poistamisen jälkeen röykkiön keskustassa oli edelleen matala kuoppa. Siinä olleet kivet olivat melko pieniä. Monet niistä olivat palaneita, kivien väleissä olevassa löyhässä, suurimmalta osin orgaanisperäisessä maa-aineksessa oli paljon palaneita kiven muruja. Tämän keskustan ympäriltä oli paljastunut useita suuria, noin puolen metrin läpimittaisia kiviä. Useimmat niistä olivat osittain näkyneet jo röykkiön pinnalla, mutta niiden koko paljastui vasta nyt. Röykkiön kaakkoislaidalta oli tullut esiin suuri, laakea kivi, joka oli selvästi kiinni maaperässä ja alkuperäisellä paikallaan. Näiden suurien kivien väleissä oli pienempiä irtokiviä.

Toisessa kivikerroksessa poistettiin enimmäkseen pieniä kiviä. Röykkiö supistui reunoilta vain vähän. Keskustan kuopassa oli edelleen palaneita kiviä ja niistä irronnutta soraa. Keskustan ympärillä olevat suuret kivet tulivat kokonaan esiin, ja niiden todettiin muodostavan kehämäisen rakenteen. Tähän kuuluvia suuria kiviä oli viisi. Lounaisin niistä ulottui osittain röykkiön länsipuoliskoon kaivamattomalle alueelle. Rakenne oli lounaasta koilliseen mitattuna 1,5 m leveä ja kaakosta koilliseen mitattuna yhtä pitkä, mutta vaikutti pitemmältä ja muodoltaan soikiomaiselta kivien asennosta ja muodosta johtuen. Soikion luoteispäässä kehärakenteessa näytti olevan aukko. Koska se osui juuri linjalle $y = 458$, ja sen kohdalla ulottui röykkiön länsipuoliskosta pienempiä kiviä, ei tässä vaiheessa ollut selvästi nähtävissä, oliko aukko rakenteen alkuperäinen piirre, vai oliko sen kohdalta poistettu suuri kivi. Viimeksi mainittu vaihtoehto näytti hyvin mahdolliselta, koska röykkiön keskiosaa oli selvästi pengottu.

Kolmannessa kivikerroksessa poistettiin enimmäkseen pieniä kiviä. Tämän jälkeen yhtenäistä kiveystä oli kehärakenteen ulkopuolella enää kaakossa olevan suuren maakiven ja kehäkivien välissä. Röykkiön keskustasta poistettiin pieniä palaneita kiviä ja niiden välissä olevaa maata, joka muodostui suurelta osin hajalle palaneesta kivistä. Kun kehäkivien kehän sisäpuolella olevat pinnat tulivat esiin, todettiin niiden olevan kokonaan palaneet, osittain lohkeilleet. Suurten kehäkivien välissä oli pieniä, pystyssä olevia kiviliuskoja, jotka selvästi oli asetettu kivien väliin jäävien rakojen tilkkeeksi. Palaneiden kivien ja niistä muodostuneen kivimurskan alta tuli esiin hienojakoisempi, ruskea hiekkamaa. Sen yläpinnalta löytyi heti palaneita luun muruja kehän etelälaidalta (KM 33459:12). Kun palaneen kiven rippeitä puhdistettiin ruskean hiekan päältä löytyi kehän itälaidalta lisää palaneita luita, joista osa oli kalan luita (KM 33459:15). Havaittujen rakenteiden, palaneen kiven ja palaneen luun, erityisesti kalan luiden perusteella alkoi näyttää ilmeiseltä, että röykkiö on tulisijan jäännös.

Neljättä kerrosta kaivettaessa poistettiin pieniä kiviä kaakossa kehäkivien ja suuren maakiven välistä ja yksittäisiä kiviä muualta kehän ulkopuolelta. Kehän sisäpuolelta kaivettiin ruskea hiekkakerros. Siitä löytyi palanutta luuta ja muutamia kvartsi-iskoksia (KM 33459:13-14). Hiekka oli likaista, siinä oli runsaasti pieniä hiilenmuruja. Pienten luunmurujen ja muiden mahdollisten löytöjen havaitsemiseksi hiekka seulottiin vedessä

röykkiön alapuolisella rannalla. Ruskean hiekkakerroksen paksuus oli noin 10 cm. Kerrosta kaivettaessa todettiin että se luoteessa, kivikehän aukon kohdalla, rajautui aukossa poikittain olevaan, pitkänomaiseen, yläpinnaltaan tasaiseen kiveen (kivi, jonka pinnan korkeusluku kartassa on 199). Kiven yläosa näkyi jo kolmannen kerroksen tultua kaivetuksi, mutta ruskeaa hiekkakerroksen poistamisen jälkeen oli nähtävissä, että se oli kiveyksen alin aukossa oleva kivi. Ruskean hiekkakerroksen alta tuli kehän sisällä esiin vaaleanharmaata hiekkaa, jossa oli melko runsaasti pieniä pyöristyneitä kiviä ja yksi suurempi laakea kivi. Tämä kerros näytti samanlaiselta kuin luontainen huuhtoutumiskerros röykkiön ulkopuolella.

Sen varmistamiseksi, että röykkiön pohja oli saavutettu, kaivettiin vielä kehän sisältä jonkin verran vaaleanharmaata hiekkakerrosta. Kun siinä ollut suurempi kivi poistettiin, todettiin, että vaaleanharmaa kerros on ohut, ja että sen alla on punaruskeaa puhtaan näköistä hiekkamaata eli rikastumiskerros. Kaivaminen lopetettiin tähän. Suuria kehäkiviä ei poistettu. Lopuksi valokuvattiin ja piirrettiin linjalle $y = 458$ muodostunut röykkiön poikkileikkaus.

Röykkiön entisöinti kaivauksen jälkeen

Kaivauksen jälkeen röykkiö entisöitiin saman näköiseksi kuin se oli ollut ennen kaivausta. Linjalle $y = 458$ asetettiin koko poikkileikkauksen pituudelta pystyyn litteitä kiviä osoittamaan kaivetun osan reunaa mahdollisten myöhempien tutkimusten varalta. Myös kivikehän sisälle asetettiin pohjimmaisiksi vaakatasoon litteitä kiviä osoittamaan kaivauksen ulottuvuutta syvyys suunnassa. Kaikki näillä kohdin olevat litteät kivet on siis asetettu paikoilleen röykkiötä entisöitäessä, eivätkä ne kuulu röykkiön alkuperäiseen rakenteeseen. Kiviä röykkiöön koottaessa keskelle jätettiin matala kuoppa, johon kerättiin pienempiä kiviä. Reunoille sijoitettiin suurempia kuten alkuperäisessäkin röykkiössä. Röykkiön pinta ja röykkiötä ympäröivä kaivausalueen osa peitettiin sammalilla.

4. Tulokset

Kulttuurikerros tasokaivausalueella oli yleensä 30-40 cm paksuinen. Se oli ohuin alueen luoteiskulmassa ja paksuni tasaisesti itään. Maalaji oli soransekaista hiekkaa, jossa oli jonkin verran pyöristyneitä pikkukiviä. Alempana maa muuttui kivisemmäksi. Ainoa havaittu selvä rakenne oli pieni pyöreä kivetty kuoppaliesi. Tämän lisäksi kaivausalueen koilliskulmassa, lieden lähellä, havaittiin kaksi alle metrin läpimittaista soikeaa likamaakuoppaa.

Tasokaivausalueelta saatiin runsaasti tavanomaisia asuinpaikkalöytöjä. Erityisesti keramiikan määrä on suuri, yli viisi kiloa. Keramiikka on niukasti koristeltua ja enimmäkseen pieninä ja kuluneina paloina (yhteensä 3296 palaa), joten eri astioihin kuuluvien palojen erottaminen on vaikeaa. Eri astioihin kuuluvien palojen erottamista vaikeuttaa myös se, että suurin osa paloista ja astioista on ainekseltaan, sekoitteeltaan ja poltoltaan toisistaan vain vähän eroavia. Yleisimpiä ovat palat, joissa on sekoitteena orgaanista ainetta (reikiä), kivimurskaa ja shamottea. Näiden suhteelliset osuudet ja sekoitteen kokonaismäärä vaihtelevat, mutta koska lähes kaikkia mahdollisia yhdistelmiä esiintyy, on palojen luokittelu sekoitteen perusteella eräitä ääritapauksia lukuun ottamatta lähes mahdotonta. Selvimmin sekoitteen perusteella erottuvia tyyppisiä ovat pelkästään litteitä reikiä jättänyttä orgaanista ainesta sisältävä keramiikka ja pelkästään karkeahkoa kivimurskaa sisältävä keramiikka. Näissäkin tyypeissä näyttää koristelun ja reunapalojen perusteella olevan paloja useista eri astioista.

Reunapalojen perusteella löytyneet palat näyttävät kuuluvan ainakin lähes neljäänkymmeneen eri astiaan. Tarkkaa lukumäärää on vaikea arvioida. Esimerkiksi kivimurskasekoitteisia astioita, joissa yksinkertaisen, suoran, kulmista pyöristetyn reunan alla on

kuopparivi, on selvästi useita, mutta erot yksittäisten reunapalojen välillä ovat kuitenkin vähäisiä, ja voivat osittain johtua satunnaisista epätarkkuuksista reunan muotoilussa. Reunapaloihin vertaamalla voidaan kylkipalojen joukosta erottaa muutamia, jotka aineksensa ja sekoitteensa perusteella eivät kuulu niihin astioihin, joista on reunapaloja. Näitä ovat muun muassa kolme asbestisekoitteista palaa (KM 33459:450, 587 ja 639), jotka kuulunevat ainakin kahteen eri astiaan.

Koristelun ja pintakäsittelyn perusteella selvästi tunnistettavia tyyppisiä ovat nuorakeramiikka ja varhaismetallikautinen (tekstiilipainanteinen tai naarmutettu) keramiikka. Nuorakeramiikkaa on useita, ja niiden joukossa on koristelultaan eri tyyppisiin kuuluvia: nuorapainannekoristeisia (esimerkiksi KM 33459:501 ja 589), vedetyistä vinoista viivoista muodostuvilla vyöhykkeillä koristeltuja (esimerkiksi KM 33459:577) ja kohovöillä ja niissä olevilla kaksiosaisilla painanteilla koristeltuja (esimerkiksi KM 33459:432 ja 496). Aivan tyypillistä, pelkästään shamottesekoitteista, hyvin ja tasaisesti poltettua nuorakeramiikkaa on kuitenkin hyvin vähän. Useimmat koristelunsa perusteella nuorakeramiikkaan kuuluvat palat ovat sisältävät orgaanista sekoitetta, hiekkaa ja kivimurskaa tai ovat melko heikosti poltettuja. Tekstiilipainannetta keramiikassa esiintyy jonkin verran (esimerkiksi KM 33459:628 ja 710), mutta naarmutus on yleistä ainekseltaan hyvin vaihtelevissa paloissa. Kaksi naarmutettua keramiikkatyyppiä erottuu kuitenkin aineistosta selvästi. Molemmiin puolin naarmutetut, kivimurskasekoitteiset, kovat, ohutseinäiset ja reunasta paksunnetusta astiasta olevat palat (esimerkiksi KM 33459:601, 609 ja 644) saattavat olla kaikki samasta astiasta. Toinen yleinen tyyppi ovat vaihtelevasti naarmutetut, ohuet, sekoitteen jättämiä litteitä reikiä sisältävät, harmaat tai vaaleanruskeat palat, joista muutamissa on kuoppakoristelua (esimerkiksi KM 33459:622, 623 ja 629). Suuri osa keramiikasta on tyyppiltään vaikeasti määritettävää, mutta todennäköisesti myöhäisneoliittista tai varhaismetallikautista.

Tasokaivausalueelta löytyi vähän kivilaji-iskoksia sekä esineiden teelmiä tai -katkelmia (KM 33459:42-53). Pii-iskoksia ja -esineitä löytyi jonkin verran (KM 33459:54-73). Ainoa tyyppinsä perusteella ajoitettavissa oleva piiesine on pajunlehden muotoinen piikärki KM 33459:56. Se on ilmeisesti tyypillisen kampakeramiikan aikainen. Löytöihin ei kuitenkaan kuulu kärjen lisäksi muita tähän kauteen ajoittuvia löytöjä, eikä tyypillistä kampakeramiikkaa. Löytöihin sisältyy myös kaksi poikkiteräistä kvartsikärkeä (KM 33459:115 ja 129), jotka lienevät mesoliittiselta ajalta. Muista mielenkiintoisista kvartsilöydöistä voidaan mainita nuolenkärjeksi tulkittu, muodoltaan sukkulamainen kvartsiesine (KM 33459:143).

Palanutta luuta löytyi runsaasti (KM 33459:271-414, yhteensä yli 1,6 kg). Sitä oli erittäin paljon yhdessä ruudussa ($x = 510,00-511,00$, $y = 501,00-502,00$), jossa oli suuria, useiden senttimetrien läpimittaisia ja osittain yhteensopivia paloja jonkin suuren eläimen suurista luista. Muutamissa luun paloissa on poratulta näyttäviä reikiä. Parissa muussa palassa on muita työstöjälkiä (KM 33459:271 ja 272).

Löytöjen perusteella sillä tasanteella, jolla tasokaivausalue sijaitsee, on asuttu kivikauden lopulla, lähinnä nuorakeramiisella ajalla ja sen jälkeen, sekä varhaismetallikaudella. Vanhempia, mesoliittiselle kaudelle ja tyypillisen kampakeramiikan aikaan ajoittuvia löytöjä on muutamia, mutta niiden osuus kaikista löydöistä on erittäin pieni.

Koekuopituksen perusteella runsaslöytöinen alue asuinpaikkatasanteella tasokaivausalueen ympäristössä on pienialainen. Jo koekuopassa 4, noin kymmenen metrin päässä tasokaivausalueelta lounaaseen, ja koekuopassa 1, noin kymmenen metriä pohjoiseen, löytöjen määrä oli vähäinen, eikä selvää kulttuurikerrosta havaittu. Tasokaivausalueen ja röykkiön väliseltä alueelta löytyi koekuopasta 3 muutamia kvartsi-iskoksia. Koekuoppa 3 sijaitsi lähellä kohtaa, josta myös asuinpaikan löytymisen yhteydessä saatiin talteen kaksi kvartsi-iskosta. Paikalla on ilmeisesti oleskeltu joskus esihistorialli-

sella ajalla, mutta löytöjen vähäisestä määrästä päätellen asutusvaihe on ollut lyhyt, eikä sitä voi tarkemmin ajoittaa. Röykkiön ympäristöstä saatiin koekuopista 6, 7 ja 9 vähän pii- ja kvartsi-iskoksia. Nämä koekuopat sijaitsevat asuinpaikaksi sopivalla tasanteella. Löydöt ovat täälläkin vähäisiä, eikä niitä voi varmasti ajoittaa.

Röykkiön todettiin rakenteensa ja löytöjensä perusteella olevan suurikokoisen tulisijan jäännös. Rakenteesta oli ehjänä ja alkuperäisellä paikallaan säilynyt tulipesän alaosa, suurista kivistä muodostuva U-kirjaimen muotoinen kehä, kehän kivien väleihin täytteeksi asetetut pienet kiviliuskat, tulipesän pohjalla ollut hiekkakerros ja tulipesän suulla ollut tasainen kivi. Tulipesän pohjalla oleva noin 10 cm paksu hiekkakerros on asetettu maan pinnalle, joten tulipesän suulle on tarvittu kivi pitämään hiekkaa paikoillaan. Tulipesän sisäpuolella kivien pinnat olivat voimakkaasti palaneet, ja itse tulipesä oli täynnä palanutta ja hajonnutta kiveä. Tämä ja kivien suuri määrä röykkiössä viittaavat siihen, että kyseessä on ollut kiuasmainen tulisija, jonka yläosa on osittain romahtanut tulipesään ja osittain kiukaan ulkopuolelle.

Kaivauksessa ei selvinnyt onko kiuas ollut rakennuksen sisällä. Tämä tuntuu kuitenkin todennäköiseltä. Kaivauksen alkuvaiheessa röykkiön kaakkoisreunalla havaittu alempien kivien muodostama epäselvä linja saattaa liittyä rakennukseen, varsinkin koska se oli kohtisuorassa tulipesän keskilinjan kanssa ja sijaitsi kiukaan takasivulla. Myös röykkiön lounaispuolella pintaturpeen alla ollut (lähes kokonaan alueen kaivamattomaan länsipuoleen jäänyt) vähäkivinen hiekkakerros voisi liittyä rakennukseen. Se voisi olla tulisijan ja hirsiseinän tai hirsistä tehdyn kehyksen välissä ollutta täytemaata. Samanlaista hiekkakerrosta ei havaittu kiukaan muilla sivuilla, mutta tämä voi johtua siitä, että hiekka on kiukaan jäätyä luonnonvoimien armoille säilynyt parhaiten paikoillaan ylärinteen puolella lounaassa.

Tulipesän pohjalla olevasta hiekkakerroksesta löytyi hiukan palaneita luun muruja, enimmäkseen kalan ruotoja, ja muutama kvartsi-iskos. Palaneet luut liittynevät tulisijan käyttöön. Röykkiön ulkoreunalta maasta löytyi yksi tuluspii, joka saattaa myös liittyä tulisijaan. Tarkemmin ajoittavia löytöjä röykkiöstä ei saatu. Maaperästä röykkiön ympäriltä löytyneet kvartsi-iskokset ja poramainen piiesine (KM 33459:4) eivät ilmeisesti liity röykkiöön, vaan varhaisempaan asutusvaiheeseen sillä tasanteella, jolla röykkiö sijaitsee. Myös tulipesän pohjalla täytemaassa olleet kvartsi-iskokset ovat todennäköisesti joutuneet paikalleen hiekan mukana. Itse röykkiö, mikäli se tosiaan on kiuasmaisen tulisijan jäännös, ajoittunee historialliselle ajalle tai aikaisintaan rautakauden ja historiallisen ajan taitteeseen. Tulisija saattaa liittyä eränkäyntiin tai muuhun alueen kauempaa tapahtuneeseen hyödyntämiseen ajalla, jolloin Mommilanjärven rannoilla ei vielä ollut pysyvää maanviljelysasutusta.

Savonlinnassa 22.6.2003

Antti Bilund

5. Vaaitustaulukot

Tasokaivausalue

Kiintopisteen korkeusluku on 297 ja vastaa absoluuttista korkeutta 84,82 m mpy (N 60).

Pinta	YX	508	509	510	511	512	513	514
	501	171	170	170	170	168	164	172
	502	170	178	170	175	174	179	174
	503	169	166	172	173	176	179	177
	504	180	176	173	179	182	184	188

Taso 1	YX	508	509	510	511	512	513	514
	501	176	178	170	175	174	179	174
	502	175	183	176	180	179	183	180
	503	175	172	176	184	183	184	185
	504	185	182	185	184	187	188	194

Taso 2	YX	508	509	510	511	512	513	514
	501	181	183	182	180	178	179	181
	502	180	186	182	183	183	185	185
	503	182	182	187	188	188	188	189
	504	190	186	190	188	190	193	194

Taso 3	YX	508	509	510	511	512	513	514
	501	187	189	188	185	185	185	188
	502	188	190	188	189	188	190	189
	503	192	193	192	191	192	194	195
	504	193	195	195	194	196	199	201

Taso 4	YX	508	509	510	511	512	513	514
	501	193	194	195	191	190	191	192
	502	192	193	193	193	192	194	194
	503	197	198	198	197	197	199	201
	504	200	200	203	201	202	204	206

Taso 5	YX	508	509	510	511	512	513	514
	501	198	199	202	199	200	196	198
	502	197	198	198	199	199	197	198
	503	202	201	203	203	201	203	203
	504	209	210	208	207	207	209	211

Taso 6	YX	508	509	510	511	512	513	514
	501	206	206	205	204	203	205	202
	502	202	203	203	204	202	202	201
	503	204	206	209	206	205	207	206
	504	212	210	215	213	213	215	214

Taso 7	YX	508	509	510	511	512	513	514
	501	211	211	208	207	208	210	208
	502	210	209	208	208	210	208	206
	503	214	211	212	212	210	213	211
	504	x	x	x	216	219	221	219

x = Kulman sorainen alue jätetty erillisenä kaivettavaksi.

Koekuopat 1-9

Korkeusluvut metreinä meren pinnan yläpuolella N60-järjestelmässä. Korkeusluvut on mitattu koekuopan kulmista.

Koekuoppa 1

	SW	NW	NE	SE
pinta	86,09	86,09	86,03	85,99
1. taso	85,91	85,93	85,90	85,86
2. taso	85,86	85,88	85,85	85,81
3. taso	85,81	85,82	85,80	85,77
4. taso	85,70	85,69	85,66	85,65

Koekuoppa 2

	SW	NW	NE	SE
pinta	86,30	86,37	86,17	86,18
1. taso	86,18	86,19	86,06	86,03
2. taso	86,06	86,12	85,99	85,96
3. taso	86,02	86,07	85,94	85,90

Koekuoppa 3

	SW	NW	NE	SE
pinta	85,90	85,82	85,75	85,87
1. taso	85,77	85,75	85,70	85,76
2. taso	85,70	85,70	85,64	85,71
3. taso	85,67	85,63	85,57	85,62
4. taso	85,57	85,58	85,55	85,56

Koekuoppa 4

	SW	NW	NE	SE
pinta	86,19	86,23	86,17	86,12
1. taso	86,03	86,04	86,02	85,98
2. taso	85,97	86,00	85,93	85,91
3. taso	85,91	85,92	85,88	85,86

Koekuoppa 5

	SW	NW	NE	SE
pinta	85,63	85,61	85,58	85,60
1. taso	85,42	85,45	85,42	85,40
2. taso	85,35	85,33	85,33	85,36
3. taso	85,31	85,28	85,29	85,32

Koekuoppa 6

	SW	NW	NE	SE
pinta	86,87	86,87	86,86	86,87
1. taso	86,73	86,74	86,74	86,76
2. taso	86,71	86,69	86,71	86,74
3. taso	86,66	86,66	86,64	86,63
4. taso	86,56	86,58	86,55	86,57
5. taso	86,52	86,53	86,50	86,52

Koekuoppa 7

	SW	NW	NE	SE
pinta	86,38	86,29	86,41	86,34
1. taso	86,24	86,20	86,22	86,23
2. taso	86,20	86,16	86,17	86,20
3. taso	86,17	86,15	86,14	86,17
4. taso	86,11	86,05	86,11	86,13

Koekuoppa 8

	SW	NW	NE	SE
pinta	85,84	85,71	85,68	85,85
1. taso	85,72	85,61	85,60	85,72
2. taso	85,70	85,59	85,60	85,67
3. taso	85,63	85,57	85,55	85,63
4. taso	85,48	85,47	85,44	85,44

Koekuoppa 9

	SW	NW	NE	SE
pinta	87,11	86,96	86,97	87,00
1. taso	86,98	86,89	86,91	86,95
2. taso	86,92	86,85	86,86	86,89
3. taso	86,86	86,80	86,82	86,83
4. taso	86,74	86,72	86,70	86,72

Röykkiö

Kiintopisteen korkeusluku on 155 ja vastaa absoluuttista korkeutta 86,98 m mpy.

Röykkiön pinta ja maan pinta sen ympärillä

X\Y	455	456	457	458	459	460	461
586	218	212	210	216	221	225	218
585	191	198	206	207	214	221	218
584	181	188	199	172	192	217	213
583	183	187	181	170	184	190	210
582	169	181	173	155	183	193	195
581	168	175	176	187	189	187	185
580	164	170	175	184	184	179	180

Röykkiön ympäristö turpeen poiston jälkeen (mineraalimaan pinta)

- = alueelta ei poistettu turvetta

x = röykkiö

X\Y	455	456	457	458	459	460	461
586	-	-	220	222	227	230	225
585	-	210	213	x	220	228	224
584	-	199	x	x	x	x	216
583	-	193	x	x	x	x	213
582	-	188	x	x	x	201	200
581	-	182	183	195	199	197	192
580	-	176	181	191	192	187	191

6. Valokuvaluettelo, diat

Hausjärvi Lempiönjärki. Kivi- ja varhaismetallikautisen asuinpaikan ja ajoittamattoman röykkiön kaivaus 2002.

Kuvanneet Antti Bilund (A.B.) ja Juha Ruohonen (J.R.).

KM-numero	aihe	ku-vaaja	pvm
50858	Asuinpaikkatasannetta tasokaivausalueen kohdalla luonnontilassa ennen kaivauksen alkua. Kuvattu kaakkoon.	J.R.	8.7.
50859	Tasokaivausalueen ensimmäinen taso. Kuvattu pohjoiseen.	J.R.	9.7.
50860	Tasokaivausalueen toinen taso. Kuvattu pohjoiseen.	J.R.	10.7.
50861	Tasokaivausalueen kolmas taso. Kuvattu pohjoiseen.	A.B.	12.7.
50862	Tasokaivausalueen neljäs taso. Kuvattu pohjoiseen.	A.B.	15.7.
50863	Liesi tasokaivausalueella neljänteen tasoon kaivettuna. Lähikuva, kuvattu länteen.	A.B.	15.7.
50864	Tasokaivausalueen viides taso. Kuvattu pohjoiseen.	A.B.	17.7.
50865	Liesi tasokaivausalueella viidenteen tasoon kaivettuna. Lähikuva, kuvattu länteen.	A.B.	17.7.
50866	Tasokaivausalueen kuudes taso. Kuvattu pohjoiseen.	A.B.	19.7.
50867	Liesi kuudennessa tasossa. Lähikuva länteen. Mitta kuvassa.	A.B.	19.7.
50868	Tasokaivausalueen seitsemäs taso. Kuvattu pohjoiseen.	A.B.	23.7.
50869	Tasokaivausalueen eteläosa kahdeksanteen tasoon kaivettuna. Kuvattu itään.	A.B.	25.7.
50870	Anomalia tasokaivausalueen eteläosassa. Etualalla profiili kohdassa x = 509,50, taaempänä 8. taso. Kuvattu etelään.	A.B.	25.7.
50871	Anomalia tasokaivausalueen eteläosassa. lähikuva profiilista kohdassa x = 509,50 8. tason alapuolella. Kuvattu etelään.	A.B.	25.7.
50872	Anomalia tasokaivausalueen eteläosassa. Etualalla profiili kohdassa x = 509,00, taaempänä 8. taso. Kuvattu etelään.	A.B.	26.7.
50873	Koekuopan 1 länsiprofiili.	A.B.	15.7.
50874	Koekuopan 2 pohjoisprofiili.	J.R.	11.7.
50875	Koekuopan 3 eteläprofiili.	A.B.	19.7.
50876	Koekuopan 4 länsiprofiili.	A.B.	17.7.
50877	Koekuopan 5 eteläprofiili.	A.B.	19.7.
50878	Koekuopan 6 itäprofiili.	A.B.	24.7.
50879	Koekuopan 7 pohjoisprofiili.	A.B.	23.7.

KM-numero	aihe	ku-vaaja	pvm
50880	Koekuopan 8 eteläprofiili.	A.B.	19.7.
50881	Koekuopan 9 eteläprofiili.	A.B.	24.7.
50882	Röykkiö luonnontilassa ennen kaivauksen alkua. Kuvattu pohjoiskoilliseen.	J.R.	10.7.
50883	Röykkiö kivien päällä olleen sammalen poistamisen jälkeen. Kuvattu länteen.	J.R.	11.7.
50884	Röykkiö kivien päällä olleen sammalen poistamisen jälkeen. Kuvattu kuvattu pohjoiskoilliseen.	J.R.	12.7.
50885	Röykkiö kivien päällä olleen sammalen poistamisen jälkeen. Kuvattu etelään.	J.R.	12.7.
50886	Röykkiö sen päällä olleen sammalen ja ympäröivän alueen pintaturpeen poistamisen jälkeen. Kuvattu ylhäältä itään.	J.R.	18.7.
50887	Röykkiö sen jälkeen, kun sen itäpuoliskosta on poistettu yksi kerros kiviä. Kuvattu ylhäältä itään.	J.R.	18.7.
50888	Röykkiön itäosa sen jälkeen, kun itäpuoliskosta on poistettu kaksi kerrosta kiviä. Kuvattu ylhäältä itään.	J.R.	19.7.
50889	Palanutta kiveä röykkiön keskiosassa kolmannessa kivikerroksessa. Kuvattu ylhäältä itään.	A.B.	22.7.
50890	Röykkiön keskiosassa kolmen kivikerroksen poistamisen jälkeen palaneiden kivien alta esiin tullut ruskea hiekka. Kuvattu ylhäältä länteen.	J.R.	22.7.
50891	Röykkiö sen jälkeen, kun sen itäpuoliskosta on poistettu kolme kerrosta kiviä. Kuvattu ylhäältä itään.	J.R.	22.7.
50892	Röykkiön keskiosa pohjaan kaivettuna. Ruskean hiekan alta on tullut esiin vaalea huuhtoutumiskerros ja punaruskea rikastumiskerros.	J.R.	24.7.

7. Karttaluettelo

Kartta 1. Tutkimuskohteen sijainti, peruskarttakopio, 1:20000

Kartta 2. Lempionkärki, yleiskartta 1:1000

Kartta 3. Lempionkärki, tasokaivausalue, taso 1 ja maan pinnan korkeusluvut 1:20

Kartta 4. Lempionkärki, tasokaivausalue, taso 2 1:20

Kartta 5. Lempionkärki, tasokaivausalue, taso 3 1:20

Kartta 6. Lempionkärki, tasokaivausalue, taso 4 1:20

Kartta 7. Lempionkärki, tasokaivausalue, taso 5 1:20

Kartta 8. Lempionkärki, tasokaivausalue, taso 6 1:20

Kartta 9. Lempionkärki, tasokaivausalue, taso 7, korkeusluvut taso 8 ja pohja 1:20

Kartta 10. Lempionkärki, röykkiö, kiveyksen pinta ja ympäristö 1:50

Kartta 11. Lempionkärki, röykkiön itäpuoli, 1. kivikerros poistettu 1:20

Kartta 12. Lempionkärki, röykkiön itäpuoli, 2. kivikerros poistettu 1:20

Kartta 13. Lempionkärki, röykkiön itäpuoli, 3. kivikerros poistettu 1:20

Kartta 14. Lempionkärki, röykkiön itäpuoli, 4. kivikerros poistettu 1:20

Kartta 15. Lempionkärki, röykkiö, profiili kohdalla $y = 458,00$ 1:20

8. Kartat

Kartta 1

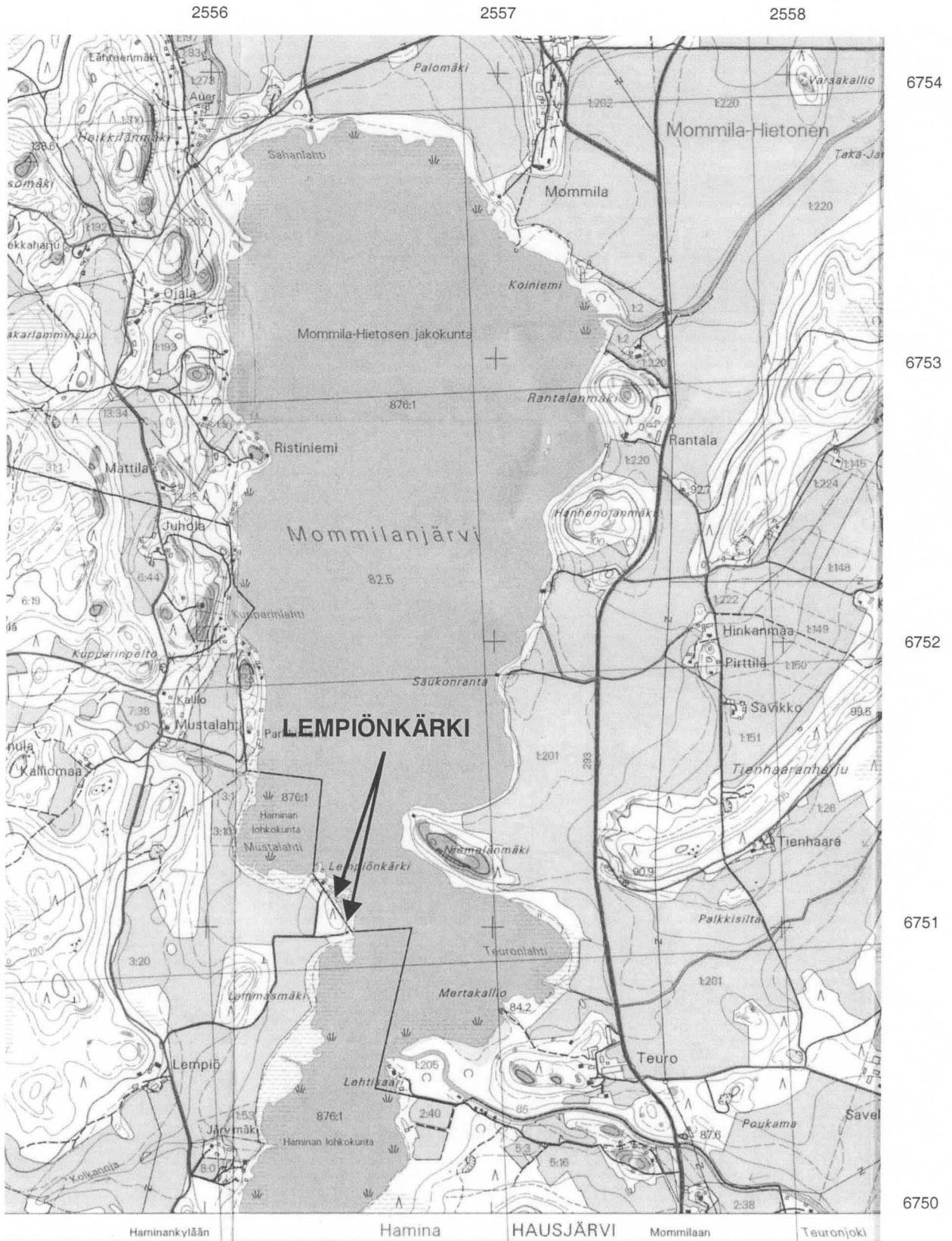
Tutkimuskohteen sijainti

Hausjärvi Lempiönkärki

x = 6751 02, y = 2556 50, z = 85-87

Mk 1:20000

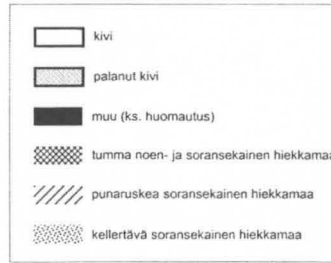
Pk 2133 05 HIETOINEN 1994

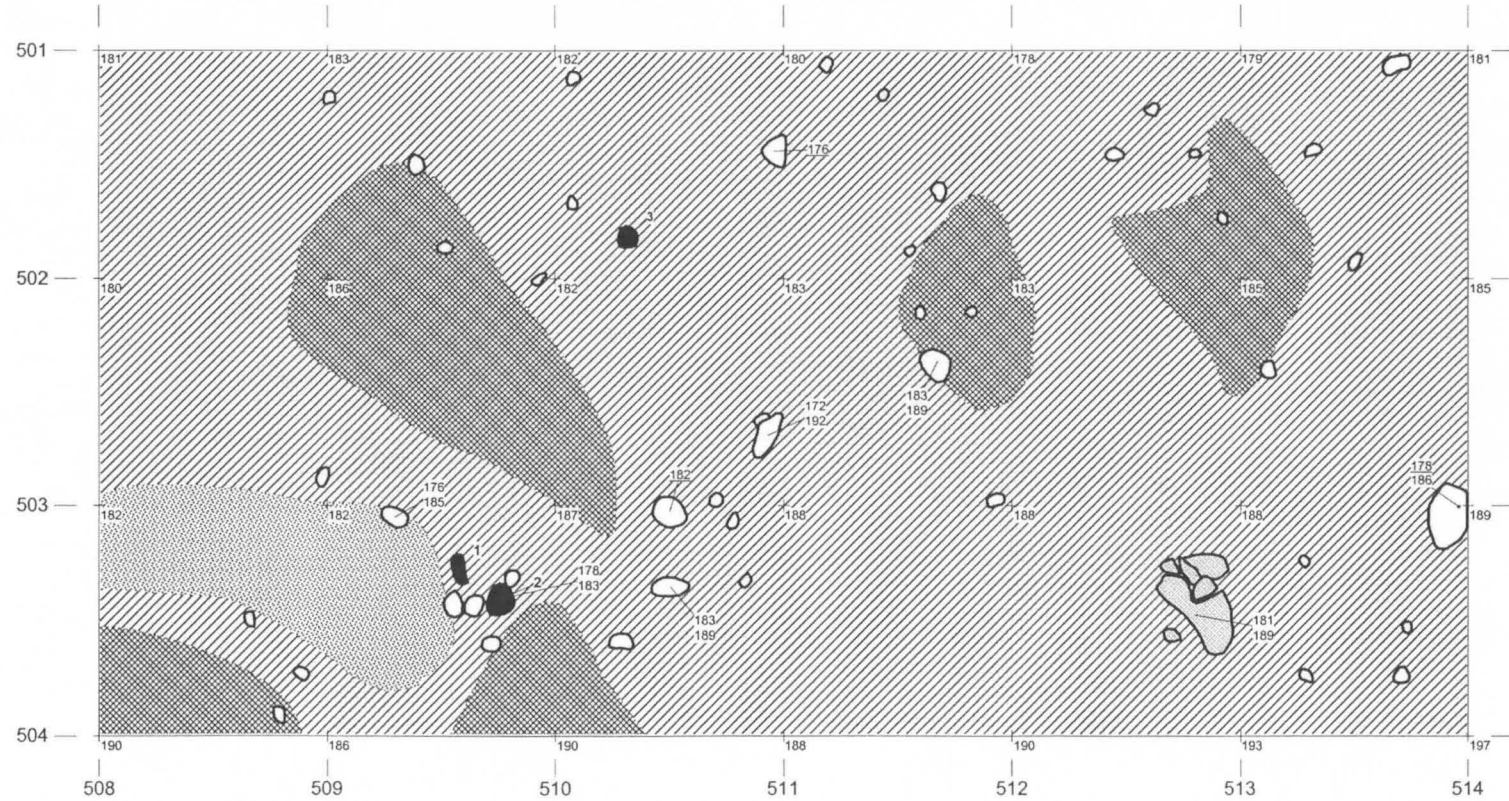
HAUSJÄRVI LEMPIÖNKÄRKI
A. Bilund 2002

Tasokaivausalue
Taso 2
Mk 4-20 PIENENNÖS
Piirtänyt A. Bilund
Puhtaaksi piirtänyt J. Ruohonen

Koordinaatit kaivauskoordinaa-
tistossa, x = 508-514, y = 501-504.
Korkeusluvut senttimetreinä, kas-
vatavat alaspäin.
Kiintopisteen korkeusluku on 297
ja vastaa absoluuttista korkeutta
84,82 m mpy (N 60).

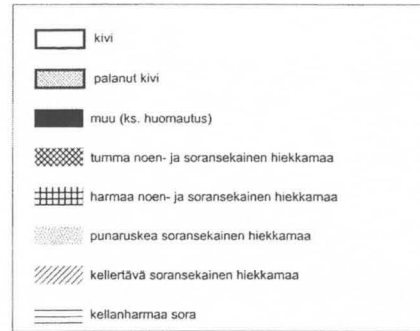
numero	huomautus
1	juuri
2	savimöykky, johon on tarttunut kiviä
3	myyränkolo

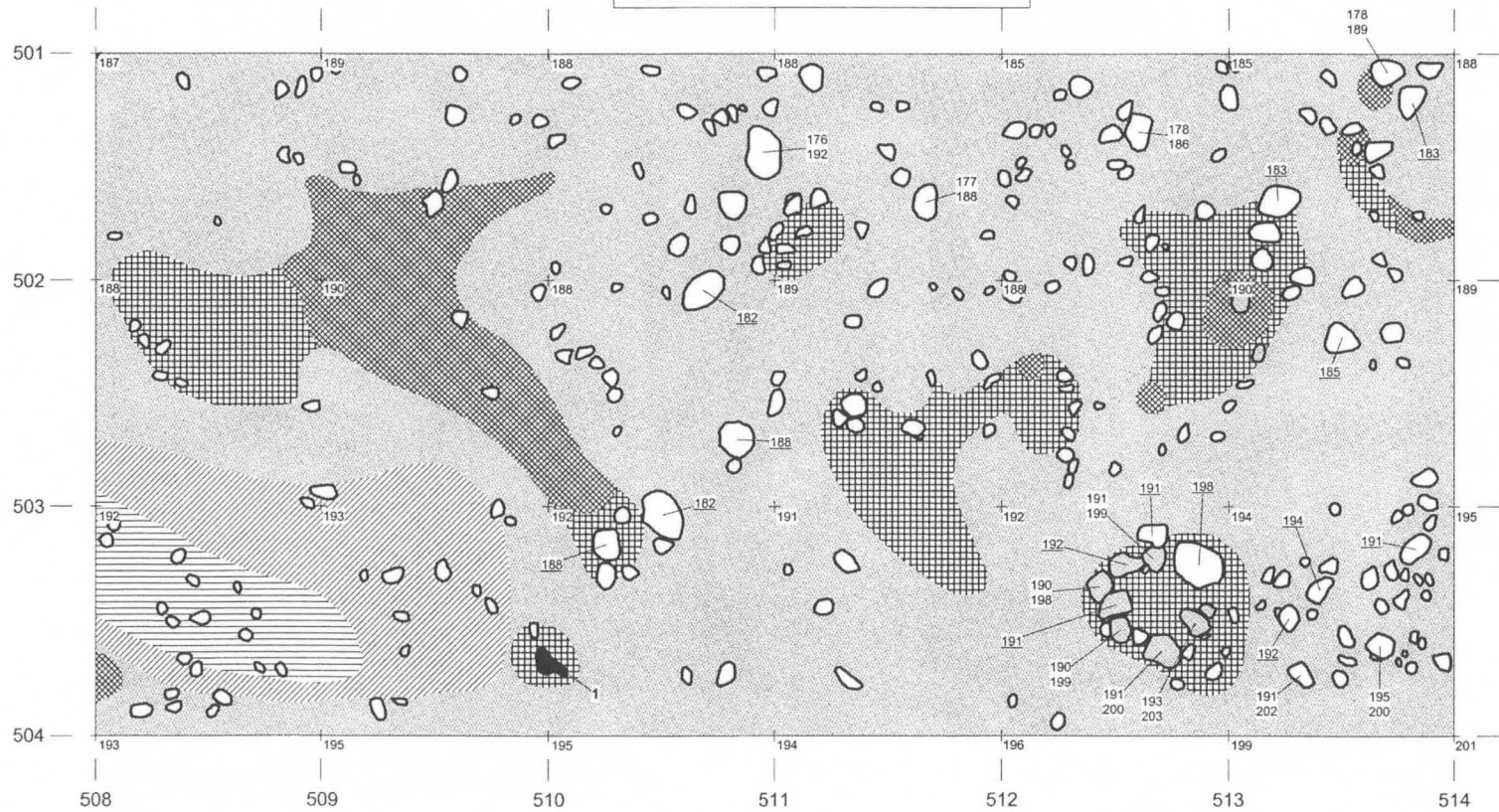
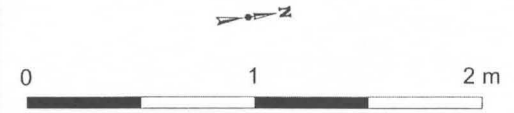
HAUSJÄRVI LEMPIONKÄRKI
A. Bilund 2002

Tasokaivausalue
Taso 3
Mk 1:20 PIENENNÖS
Piirtänyt A. Bilund
Puhtaaksi piirtänyt J. Ruohonen

Koordinaatit kaivauskoordinaatistossa, x = 508-514, y = 501-504.
Korkeusluvut senttimetreinä, kasvavat alaspäin.
Kiintopisteen korkeusluku on 297 ja vastaa absoluuttista korkeutta 84,82 m mpy (N 60).

numero huomautus
1 juuri

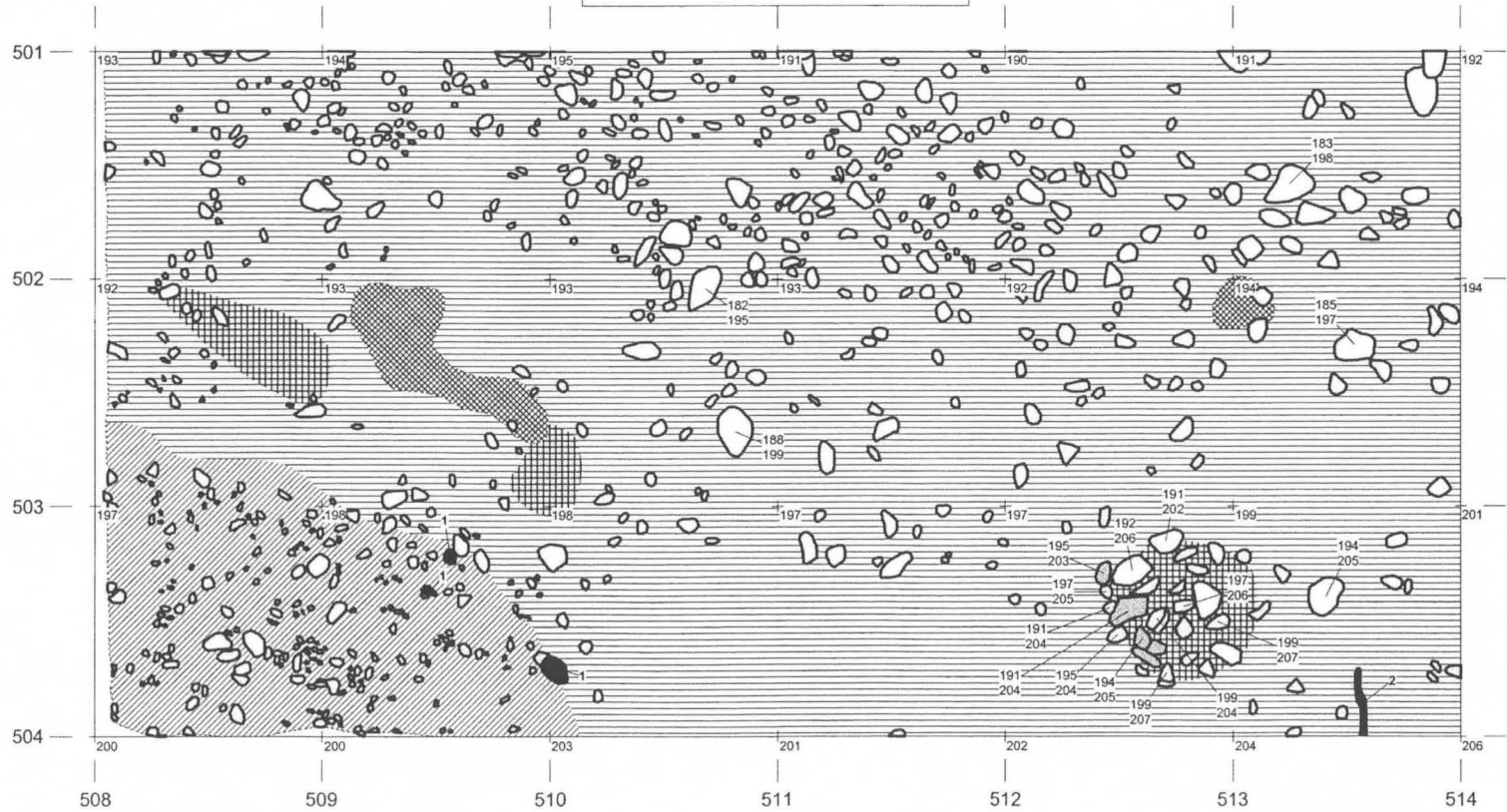
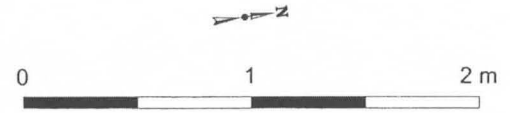
HAUSJÄRVI LEMPIÖNKÄRKI
A. Bilund 2002

Tasokaivausalue
Taso 4
Mk 1:20 PIENENNÖS
Piirtänyt E. Saarinen
Puhtaaksi piirtänyt J. Ruohonen

Koordinaatit kaivauskoordinaa-
tistossa, x = 508-514, y = 501-504.
Korkeusluvut senttimetreinä, kas-
vatat alaspäin.
Kiintopisteen korkeusluku on 297
ja vastaa absoluuttista korkeutta
84,82 m mpy (N 60).

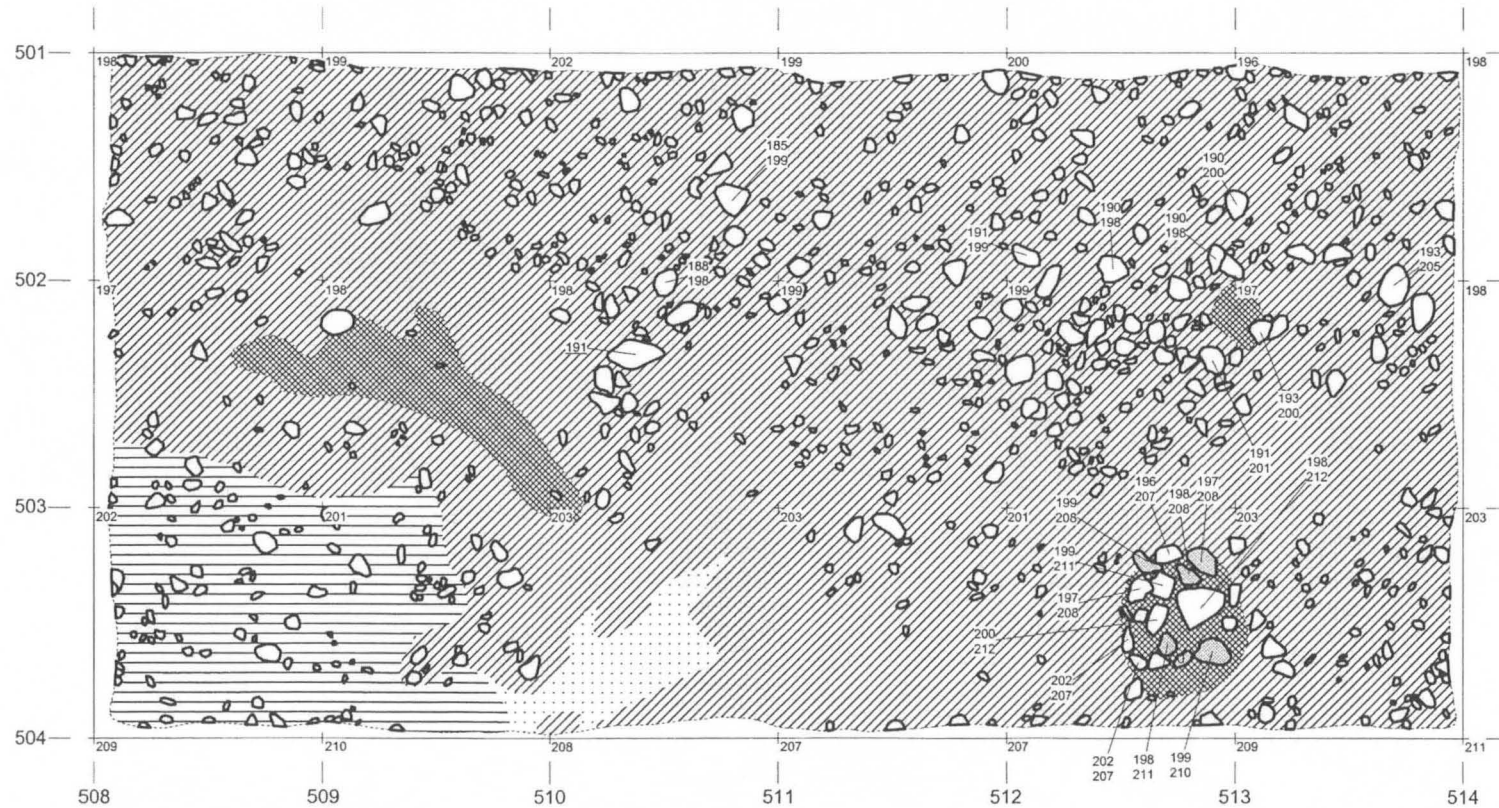
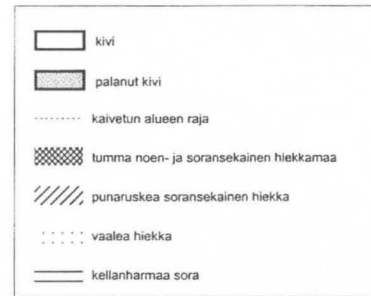
numero	huomautus
1	kanto
2	juuri

HAUSJÄRVI LEMPIÖNKÄRKI
A. Bilund 2002

Tasokaivausalue
Taso 5
Mk 1:20 PIENENNÖS
Piirtänyt E. Saarinen
Puhtaaksi piirtänyt J. Ruohonen

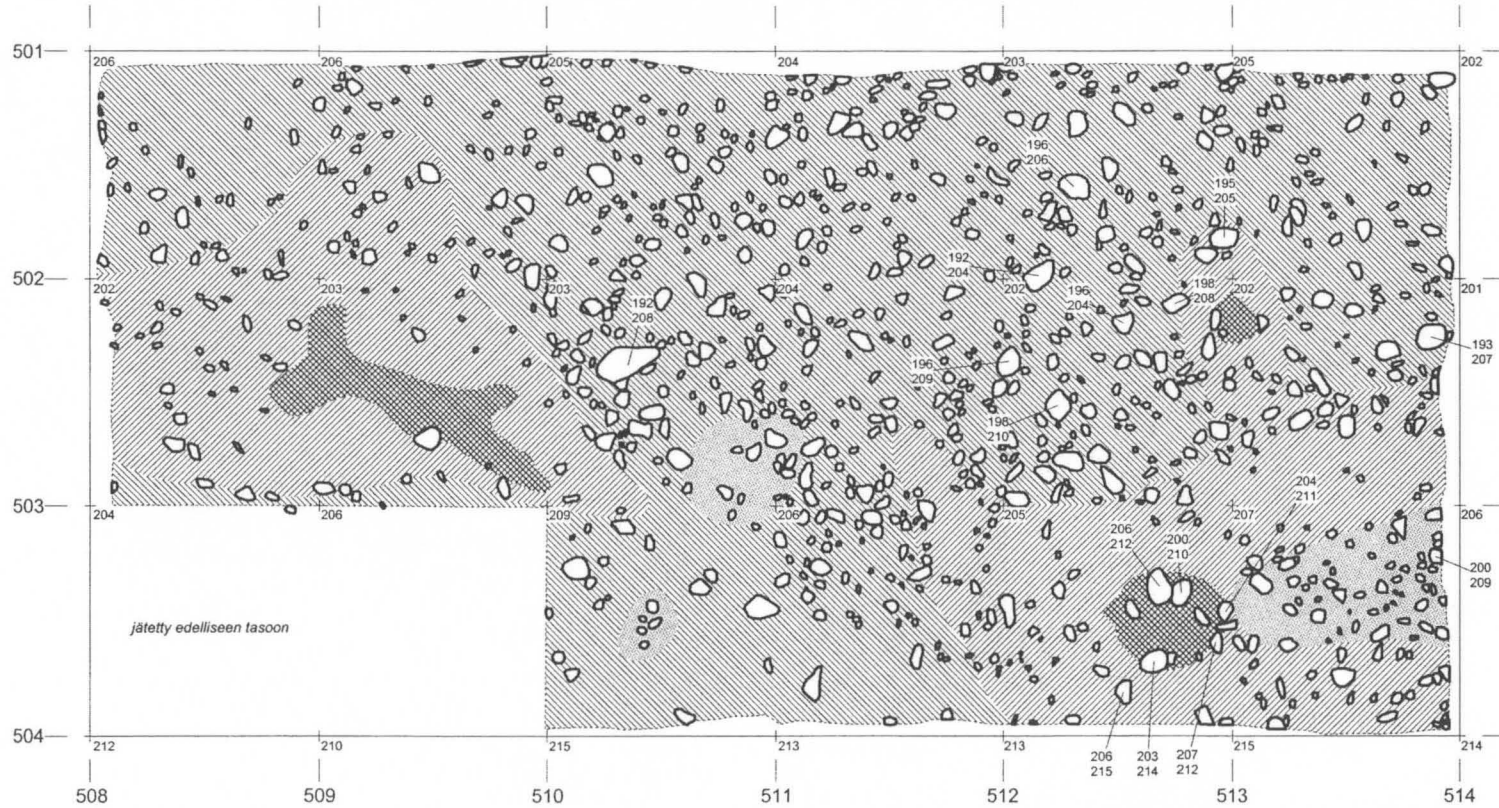
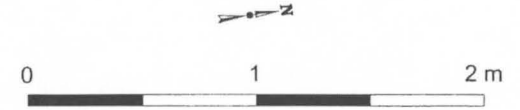
Koordinaatit kaivauskoordinaa-
tistossa, x = 508-514, y = 501-504.
Korkeusluvut senttimetreinä, kas-
vatvat alaspäin.
Kiintopisteen korkeusluku on 297
ja vastaa absoluuttista korkeutta
84,82 m mpy (N 60).

HAUSJÄRVI LEMPIÖNKÄRKI
A. Bilund 2002

Tasokaivausalue
Taso 6
Mk-4:20 PIENENNÖS
Piirtänyt E. Saarinen
Puhtaaksi piirtänyt J. Ruohonen

Koordinaatit kaivauskoordinaa-
tistossa, x = 508-514, y = 501-504.
Korkeusluvut senttimetreinä, kas-
tavat alaspäin.
Kiintopisteen korkeusluku on 297
ja vastaa absoluuttista korkeutta
84,82 m mpy (N 60).

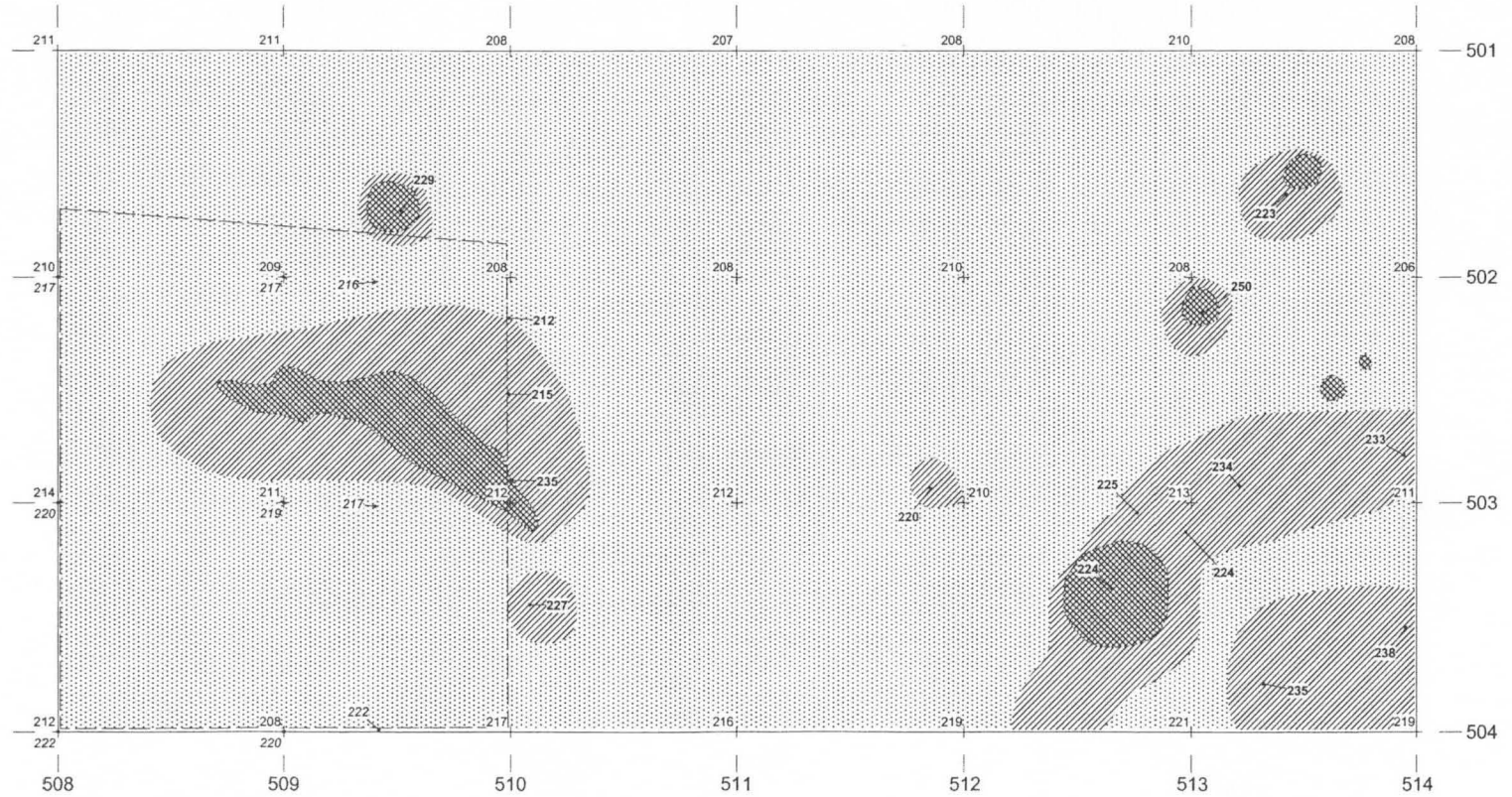
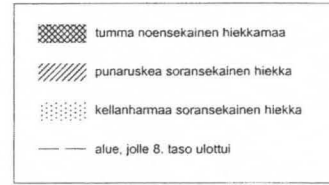
HAUSJÄRVI LEMPIÖNKÄRKI
A. Bilund 2002

Tasokaivausalue
Taso 7, korkeusluvut taso 8
ja pohja
Mk.1:20 PIENENNÖS
Piirtänyt E. Saarinen
Puht. piirt. A. Bilund

Koordinaatit kaivauskoordinaa-
tistossa, x = 508-514, y = 501-504.
Korkeusluvut (7. taso, 8. taso (kur-
siivi) ja pohja (lihavoitu) senttimet-
reinä, kasvavat alaspäin.

Kiintopisteen korkeusluku on 297
ja vastaa absoluuttista korkeutta
84,82 m mpy (N 60).

Tasossa olevia (luontaisia) kiviä ei
ole piirretty.

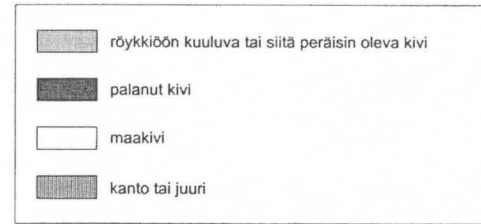
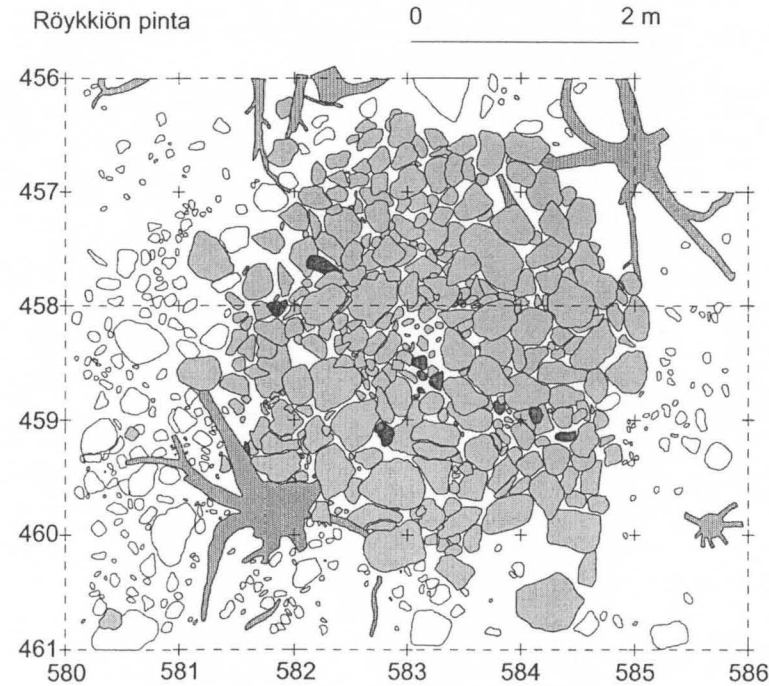
HAUSJÄRVI LEMPIÖNKÄRKI
A. Bilund 2002

Röykkiö, pinta

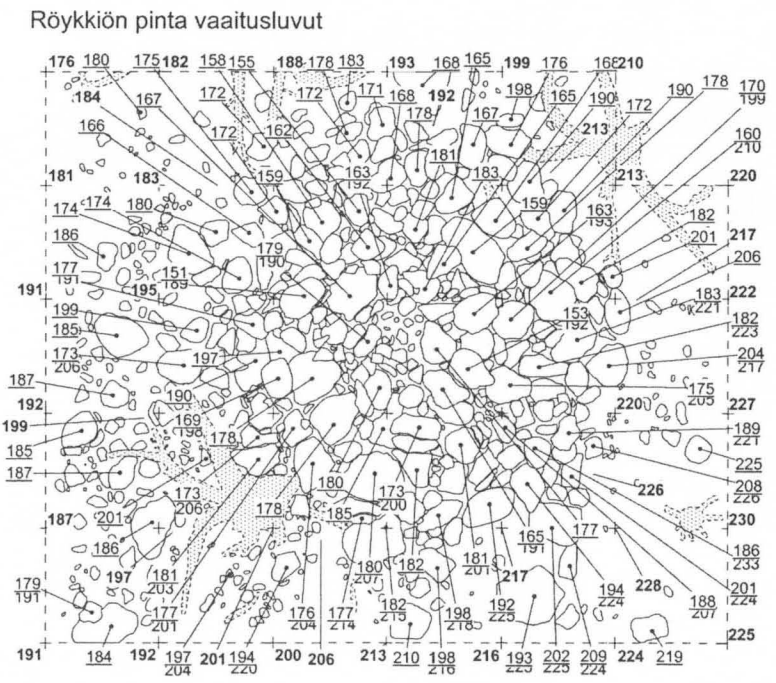
Mk 1:50 PIENENNÖS
Piirtänyt J. Ruohonen
Puhtaaksi piirtäneet J. Ruohonen
ja A. Bilund

Koordinaatit kaivauskoordinaatistossa, x = 580-586, y = 456-461.
Korkeusluvut senttimetreinä, kasvavat alaspäin.
Kiintopisteen korkeusluku on 156 ja vastaa absoluuttista korkeutta 86,98 m mpy (N 60).

Kivien korkeusluvut ovat muodossa pinaluku / pohjaluku.
Lihavoidut ovat mineraalimaan pinnan korkeuslukuja.

0 2 m

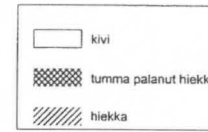

HAUSJÄRVI LEMPIÖNKÄRKI
A. Bilund 2002

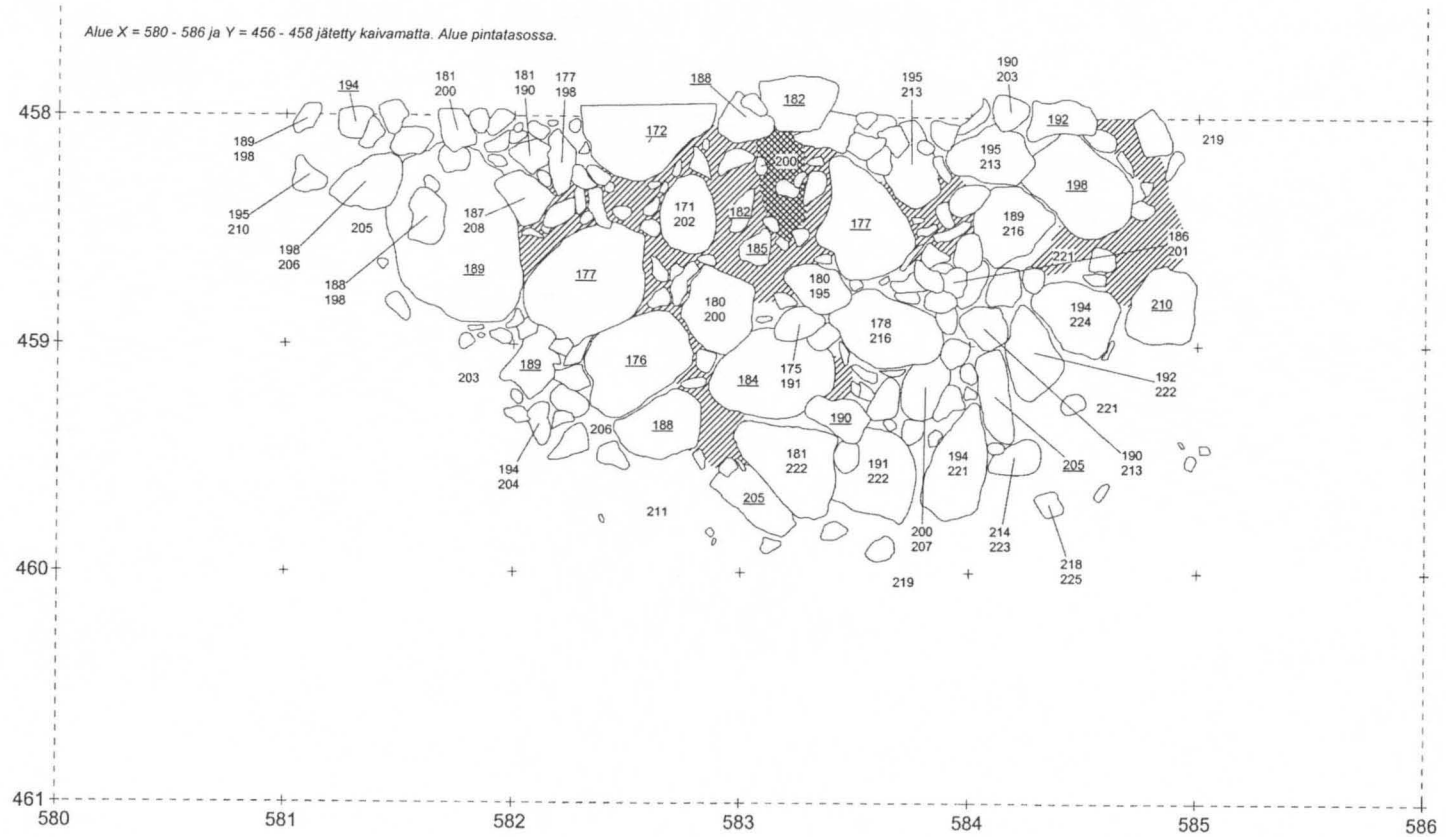
Röykkiön itäpuoli
1. kivikerros poistettu

Mk 4:20 PIENENNÖS
Piirtänyt J. Ruohonen

Koordinaatit kaivauskoordinaa-
tistossa, x = 580-586, y = 458-461.
Korkeusluvut senttimetreinä, kas-
tavat alaspäin.
Kiintopisteen korkeusluku on 156
ja vastaa absoluuttista korkeutta
86,98 m mpy (N 60).

0 1 m

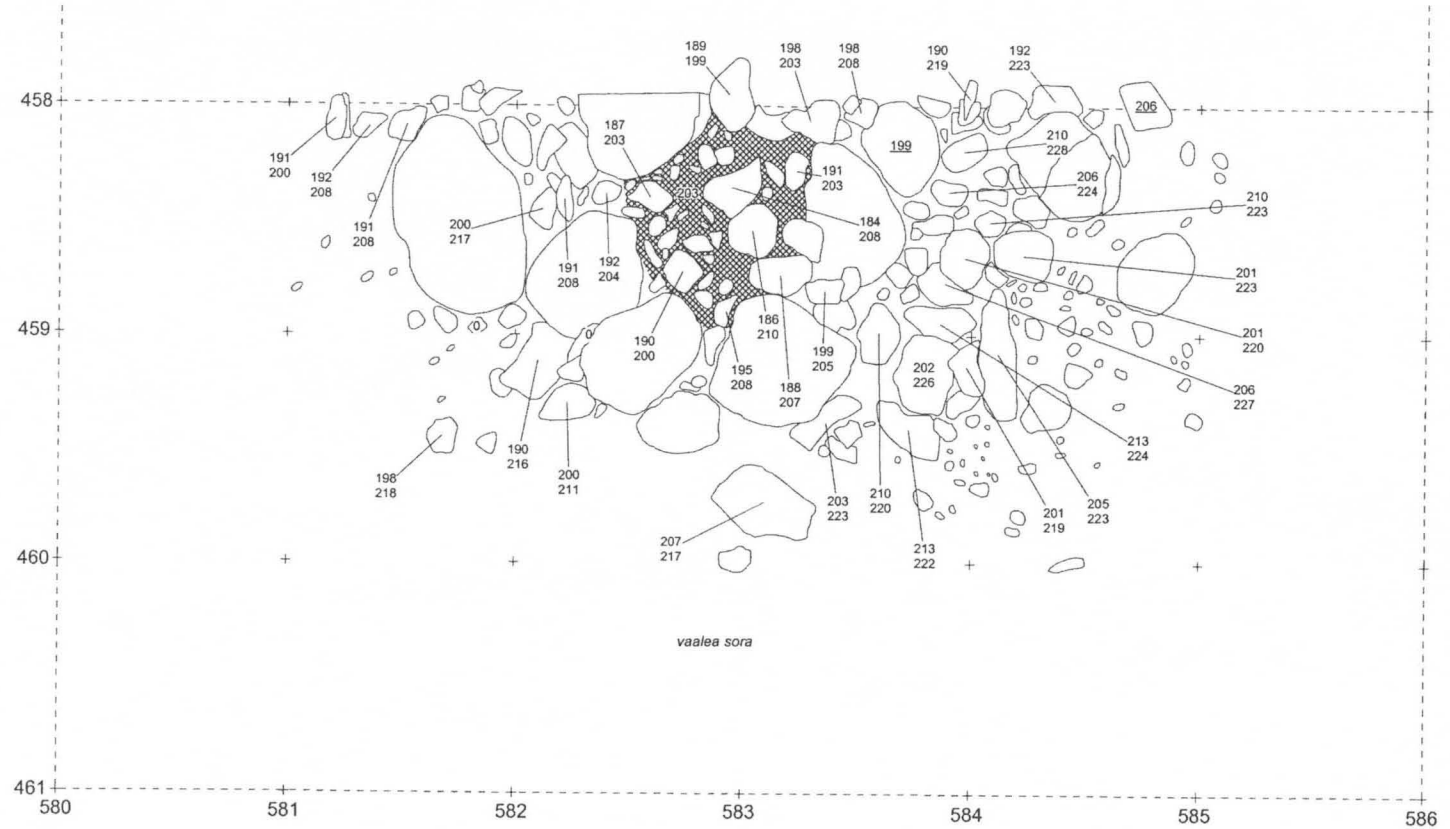
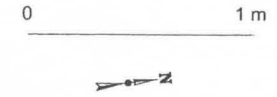
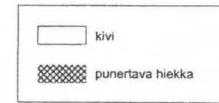

HAUSJÄRVI LEMPIÖNKÄRKI
A. Bilund 2002

Röykkiön itäpuoli
2. kivikerros poistettu

Mk 1:20 PIENENNÖS
Piirtänyt J. Ruuhonen

Koordinaatit kaivauskoordinaa-
tistossa, x = 580-586, y = 456-461.
Korkeusluvut senttimetreinä, kas-
tavat alaspäin.
Kiintopisteen korkeusluku on 156
ja vastaa absoluuttista korkeutta
86,98 m mpy (N 60).

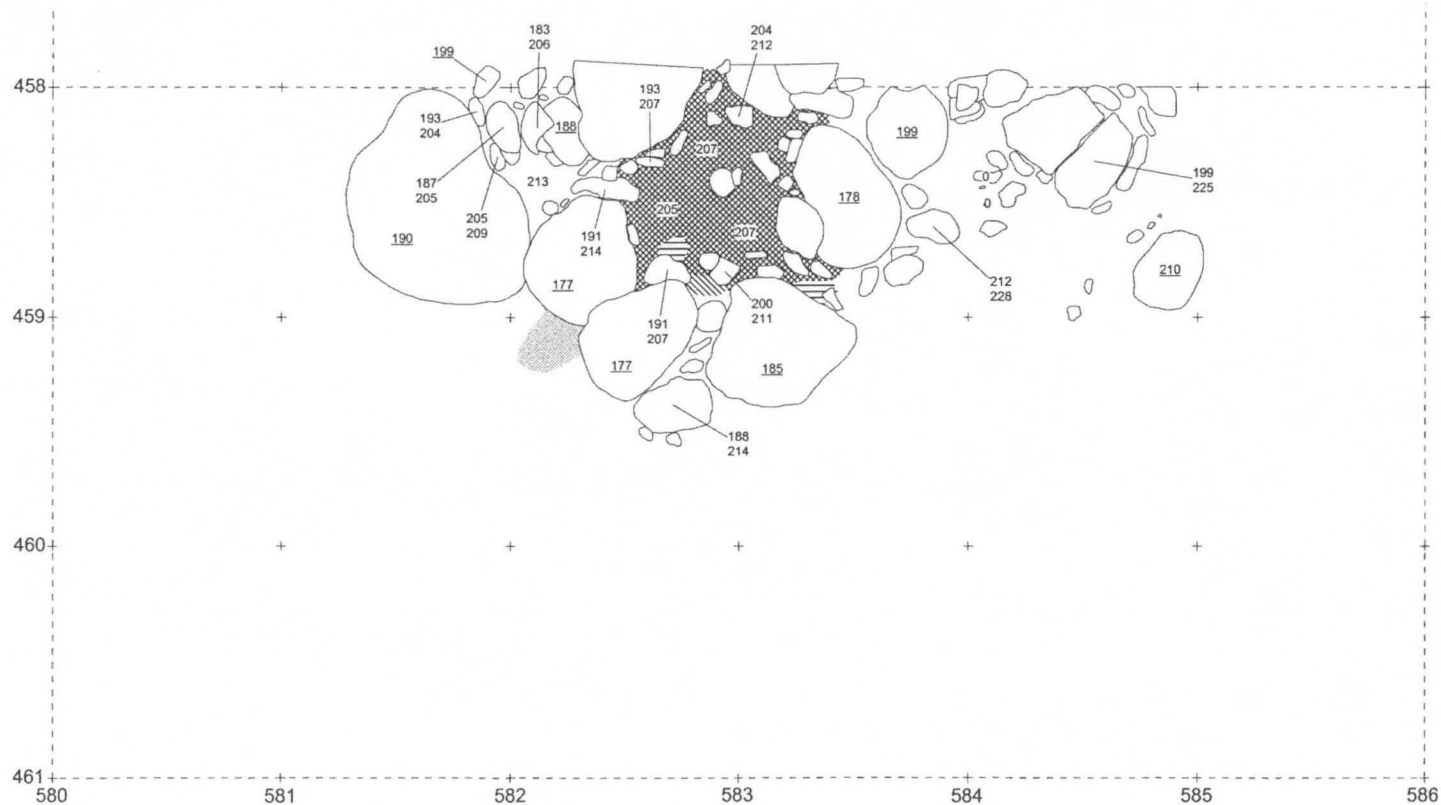
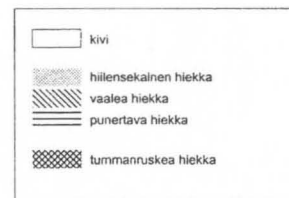

HAUSJÄRVI LEMPIÖNKÄRKI
A. Bilund 2002

Röykkiön itäpuoli
3. kiverros poistettu

Mk 1:20 PIENENNÖS
Piirtänyt J. Ruohonen

Koordinaatit kaivauskoordinaatistossa, x = 580-586, y = 458-461.
Korkeusluvut senttimetreinä, kasvavat alaspäin.
Kiintopisteen korkeusluku on 156 ja vastaa absoluuttista korkeutta 86,98 m mpy (N 60).

HAUSJÄRVI LEMPIÖNKÄRKI
A. Bilund 2002

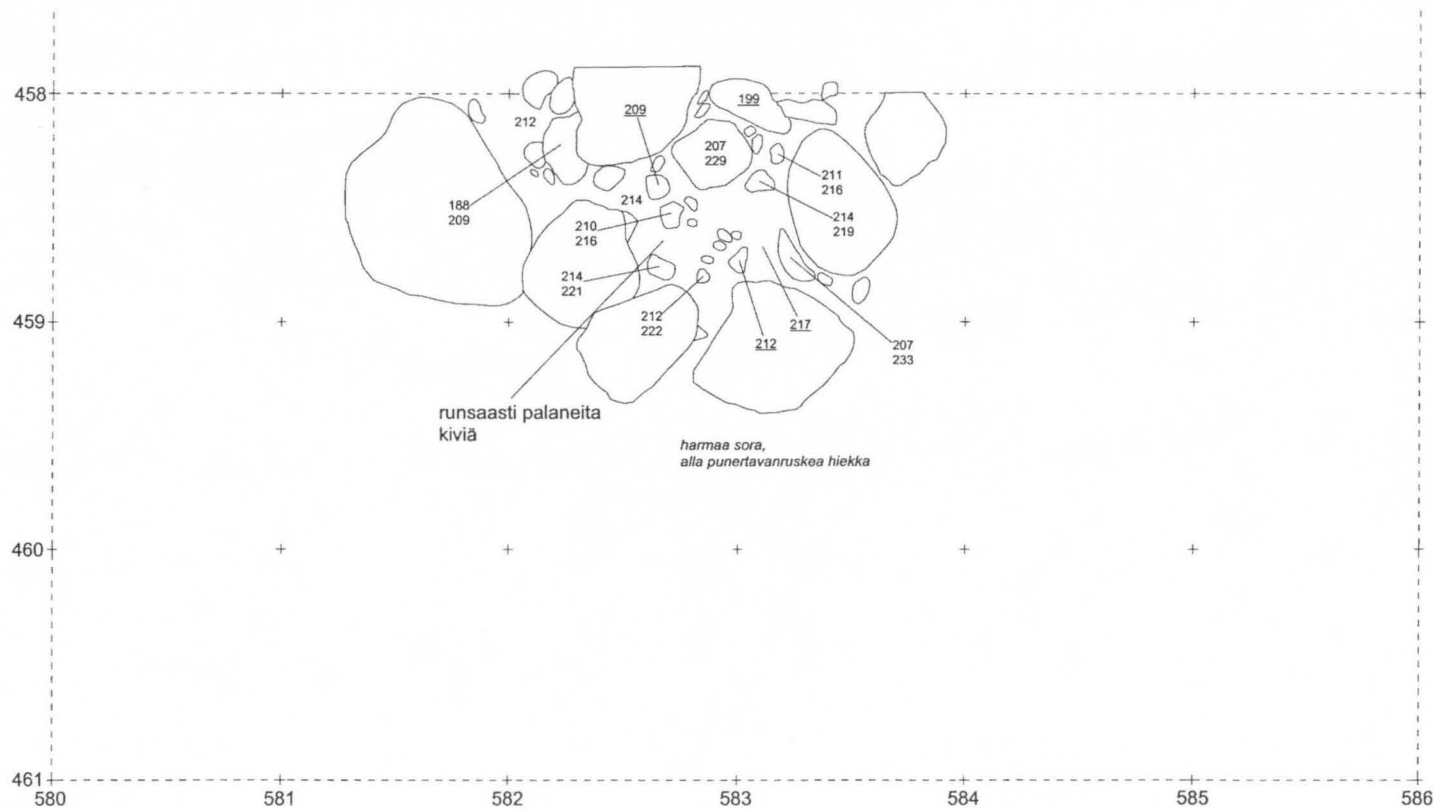
Röykkiön itäpuoli
4. kivikerros poistettu

Mk-4:20 PIENENNÖS
Piirtänyt J. Ruohonen

Koordinaatit kaivauskoordinaatistossa, x = 580-586, y = 458-461.
Korkeusluvut senttimetreinä, kasvavat alaspäin.
Kiintopisteen korkeusluku on 156 ja vastaa absoluuttista korkeutta 86,98 m mpy (N 60).

0 1 m

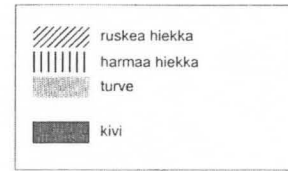

HAUSJÄRVI LEMPIÖNKÄRKI
A. Bilund 2002

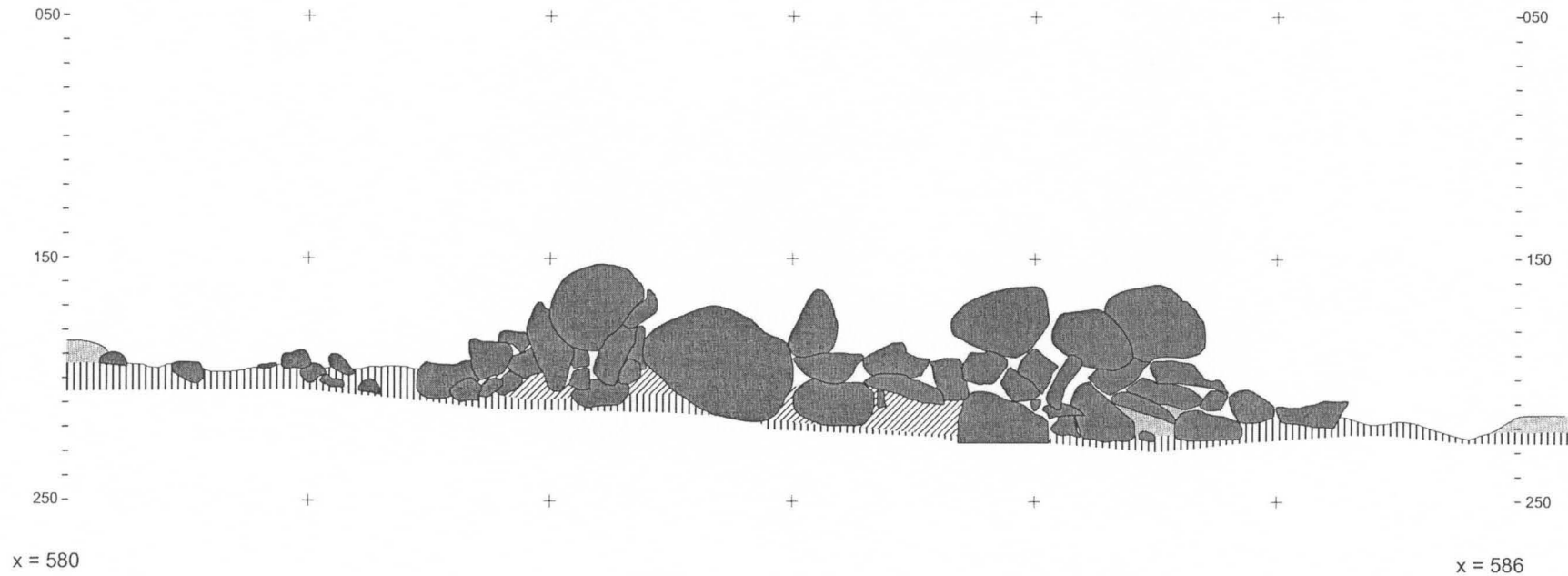
Röykkiö
Profiili linjalla y = 458,00

Mk 4:20 PIENENNÖS
Piirtänyt J. Ruohonen

Koordinaatit kaivauskoordinaa-
tistossa, x = 580-586.
Korkeusluvut senttimetreinä, kas-
vavat alaspäin.
Kiintopisteen korkeusluku on 156
ja vastaa absoluuttista korkeutta
86,98 m mpy (N 60).

0 1 m

9. Valokuvat

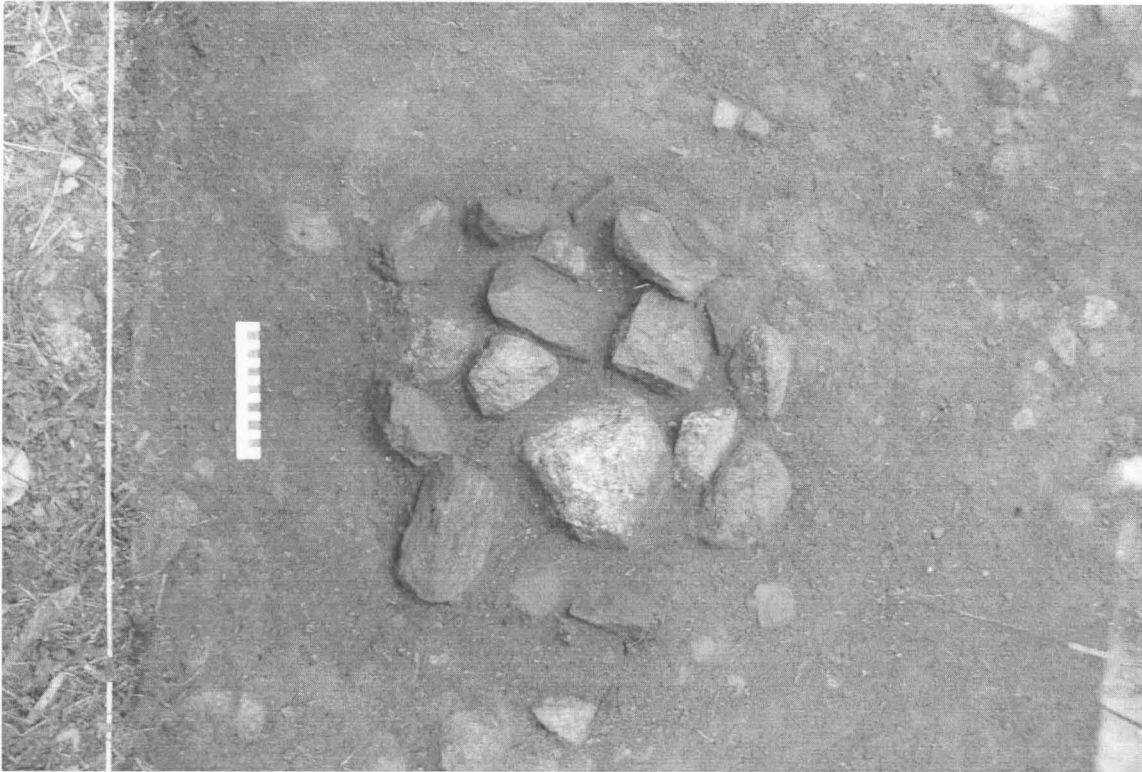
Kuva 1. Asuinpaikkatasannetta kaivauksen alussa. Etualalla vasemmalla peruslinja $y = 500$. Sen takana paalutettuna tasokaivausalue. Taustalla Mommilanjärvi. Kuvattu koilliseen.

Kuva 2. Tasokaivausalueen 4. taso kuvattuna etelään. Maa on vielä punertavaa, ja löytöjä lähes koko alueella. Etualalla liesi ja syväälle ulottuva nokimaatäplä. Taustalla kaaren muotoinen likamaa-alue, ja sen vasemmalla puolella alueen kaakkoiskulmassa vaaleaa, puhdasta soramaata.

Kuva 3. Maanäytettä otetaan liedestä.

Kuva 4. Liesi viidenteen tasoon kaivettuna. Etelä on kuvan yläreunan suunnassa.

Kuva 5. Tasokaivausalueen 7. taso kuvattuna etelään. Punertavaa kulttuurikerrosta on jäljellä enää pieninä laikkuina. Etualalla vasemmalla lieden pohja, jossa ei ole enää ki-
viä, ja sen oikealla puolella syvälle ulottuva nokimaatäplä. Taustalla kaaren muotoinen
likamaa-alue. Kaakkoiskulman puhdasta soramaa-alue on peitetty myöhemmin erik-
seen tutkittavaksi.

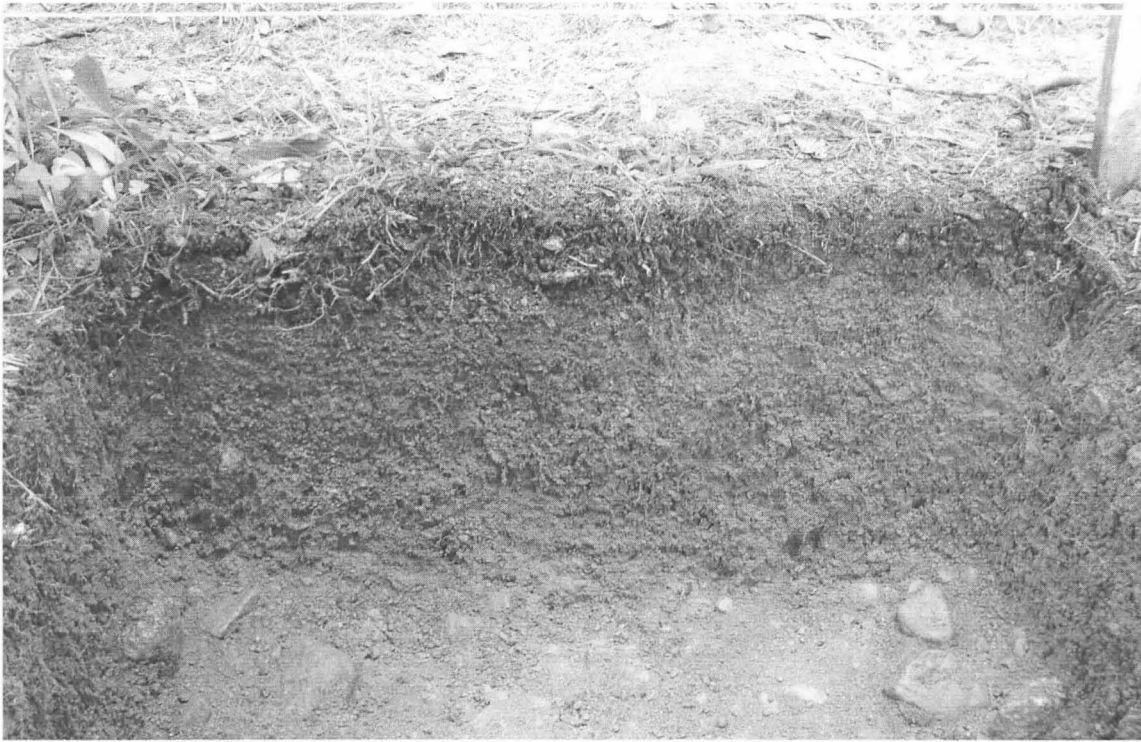
Kuva 6. Tasokaivausalueen luoteisosan nokimaatäplä ulottui 40 cm seitsemännen tason alapuolella puhtaaseen maahan. Kyseessä on selvästi juuren jäännös. Kuvassa näkyy hyvin maaperän soraisuus asuinpaikkatasanteella. Kuvattu pohjoiseen. Poikkileikkaus kohdalla x = 513,00.

Kuva 7. Kaivausalueen kaakkoiskulma 8. tasossa kuvattuna pohjoiseen. Vasemmalla näkyy kaaren muotoista likamaajuovaa. Sen oikealla puolella vaaleaa puhdasta soraa. Kuvan keskipisteen oikealla puolella on puhtaan soran keskellä (ja alla) selvärajainen, tummempi, punertava likamaatäplä, josta löytyi keramiikkaa ja palanutta luuta.

Kuva 8. Kaivausalueen kaakkoiskulman stratigrafinen anomalia. Profiili 8.tason alapuolella kohdalla $x = 509,50$ kuvattuna etelään. Oikealla likamaajuova, joka painuu sekoituneen, mutta enimmäkseen puhtaan soran alle. Pohjalla on kovaa soramaata.

Kuva 9. Koekuopan 1 länsiprofiili noin kymmenen metrin päässä tasokaivausalueelta. Maa on soraista. Kulttuurikerrosta ei ole, ja löytöjäkin hyvin vähän ja vain lähellä maan pintaa.

Kuva 10. Röykkiön pinnalta poistetaan turvetta. Taustalla näkyy Mommilanjärvi. Kuvattu koilliseen.

Kuva 11. Röykkiö turpeen poistamisen jälkeen. Kuvattu luoteeseen.

Kuva 12. Röykkiö turpeen poistamisen jälkeen. Röykkiön keskellä on matala kuoppa, jossa on pieniä kiviä. Kuvattu ylhäältä itään.

Kuva 13. Röykkiö, kun sen itäpuoliskosta on poistettu kaksi kerrosta kiviä. Esiin on tullut suurien kivien muodostama, U-kirjaimen muotoinen kehä. Se avautuu kuvassa alas vasemmalle. Sen sisällä on hajalle palaneita pikkukiviä. Kuvattu ylhäältä itään.

Kuva 14. Röykkiö, kun sen itäpuoliskosta on poistettu kolme kerrosta kiviä. Kuvassa on röykkiön keskiosan U-kirjaimen muotoinen kehä. Kehä kivien sisäpinnat ovat palaneet. Kehän sisällä on palaneiden pikkukivien alta tullut esiin tummanruskea hiekkakerros, jossa oli palaneita luita, enimmäkseen kalan nikamia. Kuvattu ylhäältä itään.

Kuva 15. Röykkiön keskiosa pohjaan kaivettuna. Kehän sisällä ollut tummanruskea hiekkakerros on kaivettu pois. Sen alla on vaalea huuhtoutumiskerros, ja sen alla punaruskea rikastumiskerros, jota näkyy ylhäällä. Kehän eli tulipesän suulla, tulipesän pohjalle asetettua ruskeaa hiekkakerrosta paikallaan pitämässä, on kuvassa ylhäällä isojen kivien välissä näkyvä vaalea poikittainen kivi, jonka yläpinta oli hiekkakerroksen yläpinnan tasalla. Kuvattu ylhäältä länteen.